ขจรเวชภัณฑ์

ลูก ๆ ขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงแด่ท่านที่ได้ให้เกียรติ

มาร่วมในงานพระราชทานเพลิงศพคุณพ่อในวันนี้

หากมีสิ่งบกพร่องไม่เรียบร้อยประการใด

ขอได้โปรดประทานอภัยให้ด้วย

อนุสรณ์

ในงานพระราชทานเพลิงศพ

รองอำมาตย์เอก หลวงขจรเวชกิตติ์

(แพร ยุกตะทัต)

ณ ฌาปนสถานวัดโสมนัสวิหาร

๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๗

7583

รองอำมาตย์เอก หลวงขจรเวชกิติ์

(แพร ยุกตะทัต)

ชาตะ ๙ พฤษภาคม ๒๔๓๔

มรณะ ๑๗ กันยายน ๒๕๑๖

ชีวประวัติ

รองอำมาตย์เอก หลวงขจรเวชกิตติ์

(แพร ยุกตะทัต)

รองอำมาตย์เอก หลวงขจรเวชกิตติ์ เป็นบุตรคนที่ ๑ ของนายตาด และนางผ่อน ยุกตะทัต เกิดเมื่อวันที่ ๙ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๓๔ ณ ตำบลตลาดบ้านเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี มีพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน ๕ คน ซึ่งถึงแก่กรรมแล้ว คือ

๑. *นายไพล ยุกตะทัต*

๒. *นางน้อม อู่อ่อน*

๓. *นางภูมิแพทย์ (นิตย์ พุ่มไชยะ)*

๔. *นางเนี้ยม*

๕. *นายแพทย์ พราว ยุกตะทัต*

การศึกษา

เริ่มการศึกษา ณ โรงเรียนวัดปากน้ำ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม จบประโยคมูลศึกษา เมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๗

พ.ศ. ๒๔๔๘ จบประโยคประถมสามัญ ที่โรงเรียนสุขุมาลัย อำเภอคลองสาน กรุงเทพมหานคร

พ.ศ. ๒๔๕๑ จบประโยคมัธยมบริบูรณ์ ที่โรงเรียนมัธยม "อนงคาราม" อำเภอคลองสาน กรุงเทพมหานคร

พ.ศ. ๒๔๕๒ เข้าศึกษาต่อในโรงเรียนราชแพทยาลัย ศิริราชพยาบาล

พ.ศ. ๒๔๕๔ สอบได้ประโยคแพทย์

พ.ศ. ๒๔๕๕ เริ่มรับการเป็นนายแพทย์ผึกหัด ศิริราชพยาบาล กระทรวงธรรมการ เป็นเวลาครึ่งปี

ตำแหน่งหน้าที่ราชการ

๑ มิ.ย. ๒๔๕๕ แพทย์ผึกหัดกระทรวงธรรมการ

๑ ธ.ค. ๒๔๕๕ แพทย์ประจำกระทรวงมหาดไทย

๑๓ ม.ค. ๒๔๕๕ แพทย์ประจำเมืองสิงห์บุรี

๑๒ ส.ค. ๒๔๕๗ แพทย์ประจำมณฑลอยุธยา

๑ เม.ย. ๒๔๕๙ แพทย์ประจำจังหวัดกรุงเก่า

๑ เม.ย. ๒๔๖๒ แพทย์ประจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๑ เม.ย. ๒๔๖๖ สาธารณสุขจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๑. เม.ย. ๒๔๖๗ ผู้รั้งสาธารณสุขมณฑลอยุธยา

๑ ธ.ค. ๒๔๖๗ ผู้รั้งสาธารณสุขมณฑลปราจีณ

๑ เม.ย. ๒๔๗๑ สาธารณสุขมณฑลปราจีน

๑ มิ.ย. ๒๔๗๗ สาธารณสุขจังหวัดส่วนภูมิภาค

๑ ก.พ. ๒๔๗๗ สาธารณสุขจังหวัดราชบุรี

๑ พ.ค. ๒๔๘๓ สาธารณสุขจังหวัดกาญจนบุรี

๑ ต.ค. ๒๔๘๕ สาธารณสุขจังหวัดปราจีนบุรี

๑ พ.ค. ๒๔๘๖ สาธารณสุขจังหวัดภูเก็ต

๑ ส.ค. ๒๔๘๙ ลาออกรับพระราชทานบำเหน็จบำนาญ ด้วยเหตุรับราชการนาน ตามคำสั่งกระทรวงสาธารณสุข เมื่อ ๒๕ กรกฎาคม ๒๔๘๙

บรรดาศักดิ์

๒๒ ธ.ค. ๒๔๕๙ ได้รับพระราชทานสัญญาบัตรเป็นขุนขจรเวชกิจ ถือศักดินา ๔๐๐ ไร่

๓๐ ธ.ค. ๒๔๖๔ ได้รับพระราชทานสัญญาบัตรเป็น หลวงขจรเวชกิตติ์ ถือศักดินา ๖๐๐ ไร่

ยศพลเรือน

๙ ส.ค. ๒๔๕๖ ได้รับ พระราชทาน ยศเป็น รองอำมาตย์ตรี

๒๐ ธ.ค. ๒๔๖๒ ได้รับพระราชทานยศเป็น รองอำมาตย์โท

๒๓ พ.ย. ๒๔๖๙ ได้รับพระราชทานยศเป็น รองอำมาตย์เอก

ยศเสือป่า

๑. ส.ค. ๒๔๕๗ ได้รับพระราชทานเป็นนายเสือป่าสำรอง กองร้อยที่ ๔ เมืองสิงห์บุรี

๑๖ ธ.ค. ๒๔๕๘ ได้รับพระราชทานสัญญาบัตรเป็น นายหมู่ตรี และนายแพทย์ประจำกองเสือป่าเสนาบน กองร้อยที่ ๑ รักษาพระองค์ เมืองกรุงเก่า

๓๐ ธ.ค. ๒๔๖๒ ได้รับพระราชทานสัญญาบัตรเป็น นายหมู่เอก และนายแพทย์ประจำกองเสือป่าเสนาบน กองร้อยที่ ๑ รักษาพระองค์ เมืองกรุงเก่า

๑๓ ม.ค. ๒๔๖๒ ได้รับพระราชทานสัญญาบัตรเป็นนายหมู่ใหญ่ และนายแพทย์ประจำกองเสือป่าเสนาบน กองร้อยที่ ๑ รักษาพระองค์ เมืองกรุงเก่า

พ.ศ. ๒๔๖๖ โปรดเกล้าฯ ให้เป็นผู้บังคับกองพยาบาลกรมเสือป่าหลวงรักษาดินแดนอยุธยา กรมที่ ๑ เมืองพระนครศรีอยุธยา

๒๖ พ.ย. ๒๔๖๗ ได้รับพระราชทานสัญญาบัตรเป็นนายหมวดตรี กรมที่ ๑ เมืองพระนครศรีอยุธยา

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ และ เหรียญตรา

๓๑ ธ.ค. ๒๔๖๖ เบญจมาภรณ์มงกุฎไทย

๘ พ.ย. ๒๔๗๘ เบญจมาภรณ์ช้างเผือก

๗ ต.ค. ๒๔๘๐ จตุรถาภรณ์มงกุฎไทย

๒๗ ต.ค. ๒๔๘๓ จตุรถาภรณ์ช้างเผือก

เหรียญบรมราชาภิเศกรัชกาลที่ ๗

เหรียญบรมราชาภิเศกรัชกาลที่ ๙

เหรียญพิทักษ์รัฐธรรมนูญ

เหรียญงานฉลองพระนคร ๑๕๐ ปี

๑๙ ก.ย. ๒๔๘๔ เหรียญจักรพรรดิมาลา

บุตร และธิดา

มีบุตร และธิดากับนางขจรเวชกิตติ์ (น้อย ยุกตะทัต ถึงแก่กรรม)

๑. นายบุรี ยุกตะทัต

๒ นาวาอากาศเอก วินัย ยุกตะทัต

๓. นางพัชรี แต้มทอง

มีบุตรกับนางสงวน ยุกตะทัต (ถึงแก่กรรม)

๑. พันโท พยุงศักดิ์ ยุกตะทัต

๒. นายวิศิษฏ์ ยุกตะทัต

มีบุตร และ ธิดากับนางพยอม ยุกตะทัต

๑. แพทย์หญิงจรัสพันธ์ สงวนเสริมศรี

๒. นายศุภฤกษ์ ยุกตะทัต

มีบุตร และ ธิดากับนางบุญลพ ยุกตะทัต

๑. นายวิชิต ยุกตะทัต

๒. น.ส. ศุภลักษณ์ ยุกตะทัต

๓. น.ส. ศุภศรี ยุกตะทัต

๔. น.ส. จิราภรณ์ ยุกตะทัต

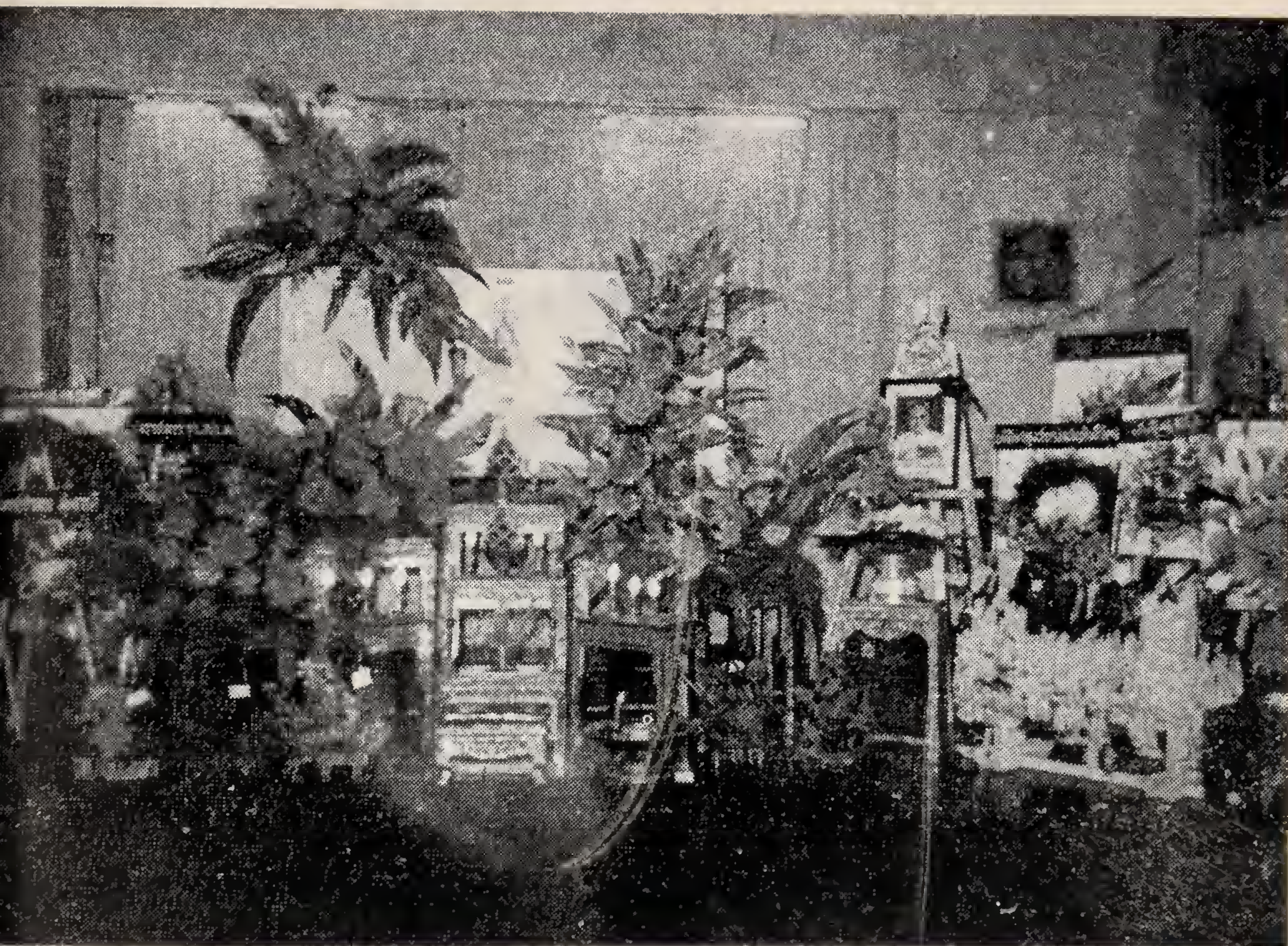
๕. น.ส. จิรพรรณ ยุกตะทัต

๖. นักเรียนนายร้อยตำรวจ พิชัย ยุกตะทัต

๗. น.ส. สุภาพ ยุกตะทัต

การดำรง ชีวิตส่วนตัว หลังจาก ลาออก จากราชการแล้ว รองอำมาตย์เอก หลวงขจรเวชกิตติ์ ได้ตั้งสถานพยาบาลอยู่ ณ เลขที่ ๙๕/๓ ตำบลบางช้าง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ทำการบำบัดผู้ป่วยไข้จนได้รับความนิยมนับถือจากประชาชนทั่วไป และได้รับการแต่งตั้งเป็นสมาชิกสภาจังหวัดสมุทรสงคราม กับเป็น ประธาน สภา จังหวัด สมุทร สงคราม ตามลำดับ

ในบั้นปลายชีวิตท่านได้ป่วยด้วยโรคหัวใจ ได้เข้ารักษาตัว และถึงแก่กรรม ณ โรงพยาบาลสมุทรสงคราม เมื่อวันจันทร์ที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๑๖ เวลา ๑๐.๔๕ น. ด้วยอาการอันสงบ ท่ามกลางความโศกเศร้าอาลัยรักของบุตรธิดาและญาติมิตรเป็นอย่างยิ่ง ได้นำศพบรรจุไว้ ณ วัดโสมนัสวิหาร กรุงเทพมหานคร ศิริรวมอายุได้ ๘๒ ปี ๔ เดือน ๘ วัน.

ตั้งศพบำเพ็ญกุศล ณ ฌาปนสถานวัดโสมนัสวิหาร
เมื่อ ๒๐ กันยายน ๒๕๑๖

อาลัยเพื่อนรัก

ข้าพเจ้าได้เริ่มรู้จัก นายแพร ยุกตะทัต ครั้งข้าพเจ้าเข้าเรียนในโรงเรียนราชแพทยาลัย ซึ่งตั้งอยู่ในโรงพยาบาลศิริราช เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๐ เมื่อข้าพเจ้าเข้าเป็นนักเรียนแพทย์เรียบร้อย ทางโรงเรียนได้จัดให้ข้าพเจ้าได้อยู่ห้องนอนซึ่งเป็นห้องแถวยาวเหยียดรอบสนามหญ้า มีจำนวนห้องมากกว่า ๒๐๐ ห้อง ห้องหนึ่งให้อยู่ ๒ คน ข้าพเจ้าได้ถูกจัดให้อยู่กับนายแพร ยุกตะทัต แต่ข้าพเจ้าเข้าเรียนกลางปี คนอื่น ๆ เรียนกันมาแล้ว ๖ เดือน เป็นการลำบากที่ข้าพเจ้าจะเรียนให้ทันเพื่อนทั้งหลาย ด้วยความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่อุปการะอันดีงามของนายแพร ได้ช่วยจัดหาตำรับตำราที่ได้เรียนผ่านมาถึง ๖ เดือนนั้น ทั้งยังได้ช่วยคัดลอกจนเรียบร้อย ทำให้ข้าพเจ้าได้เล่าเรียนวิชาที่ผ่านมาเป็นอย่างดีพอสมควร และข้าพเจ้าก็เรียนทันเพื่อนในชั้นเดียวกัน สิ่งนี้เป็นอุปการะคุณจากเพื่อนที่ดี ข้าพเจ้าจะลืมเสียมิได้ แต่พอถึงสอบไล่ทางโรงเรียนขัดข้องที่จะให้ข้าพเจ้าสอบพร้อมเพื่อนทั้งหลาย

เพราะข้าพเจ้าได้เรียนไม่ครบกำหนด ข้าพเจ้าจึงต้องเรียนช้าไป ๑ ปี ทำให้นายแพรออกรับราชการก่อนข้าพเจ้า

เมื่อนายแพรจบการศึกษา ได้สมัครออกรับราชการในกระทรวงมหาดไทย ซึ่งโรงพยาบาลหัวเมืองหรือกรุงเทพ ฯ และแพทย์ประจำจังหวัดต่าง ๆ ต้องขึ้นอยู่กับกระทรวงนี้ นายแพร ได้ออกประจำโรงพยาบาลต่าง ๆ หลายจังหวัด จนได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็น หลวงขจรเวชกิจ ในขั้นสุดท้าย และเป็นข้าหลวงตรวจการแพทย์ ซึ่งเป็นตำแหน่งหลังสุดในขณะนั้น รับราชการจนครบเกษียณ จึงกลับไปอยู่บ้านเดิมที่จังหวัดสมุทรสงคราม ได้รับเบี้ยบำนาญส่วนข้าพเจ้าออกรับราชการล่าไป ๑ ปี และได้ถูกส่งไปประจำกองทัพเรือ มีตำแหน่งหน้าที่ตามลำดับเรื่อยมา ตำแหน่งสุดท้ายคือเป็นนายแพทย์ใหญ่ทหารเรือ อยู่จนครบเกษียณอายุ ออกรับเบี้ยบำนาญเช่นเดียวกัน ในขณะที่ต่างก็ทำราชการอยู่นั้น เราได้ไปมาหาสู่กันตลอดมา

ทางด้านครอบครัวของเรา ทั้งสองก็มีความสัมพันธ์กันอย่างดี ได้อุปการะซึ่งกันและกัน บุตรของหลวงขจร ฯ ได้มาอยู่ในอุปการะของข้าพเจ้า ให้ดูแลการเล่าเรียนอยู่หลายคนตั้งแต่เรียนชั้นต้น ๆ จนถึงชั้นสูง มี.—

๑. นายวินัย ยุกตะทัต ได้เรียนสำเร็จจากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ฯ ไปรับราชการกองทัพอากาศ เป็นนาวาอากาศเอกขณะนี้

๒. นายวิสิษฐ์ ยุกตะทัต ภายหลังได้แต่งงานกับบุตรีของข้าพเจ้า นางอุดม ยุกตะทัต มีบุตร ๒ คน คือ ว่าที่ ร.ต. ชัชวารินทร์ ยุกตะทัต ร.น. และนายชัชวารุณ ยุกตะทัต

๓ นายวิชิต ยุกตะทัต ปัจจุบันประจำทำงานอยู่บริษัท ไทยอินเตอร์เนชั่นแนล

ข้าพเจ้าได้ระลึกถึงความสัมพันธ์นี้ตลอดมา จนวาระสุดท้าย หลวงขจรเวชกิตติ์ ก็ได้จากไปโดยไม่มีเวลาพบกันอีก ซึ่งเป็นของธรรมดา ทุกคนก็จะต้องจากกันไปเช่นนี้ ข้าพเจ้าจึงขอ อำนาจคุณ พระศรี รัตนตรัย จง ดลบันดาลให้ หลวงขจรเวชกิตติ์ จงมีความสุขในสรวงสวรรค์ต่อไปเถิด.

พล.ร.ต. หลวงสุวิชานแพทย์

(**พลเรือตรีหลวงสุวิชานแพทย์ ร.น.**)

(๒๐ ม.ค. ๑๗)

คำไว้อาลัย

ข้าพเจ้ารู้สึกเศร้าสลดใจเป็นอันมาก เมื่อได้ทราบข่าวมรณกรรมของ คุณหลวงขจรเวชกิตติ์ และไม่มีโอกาสได้ไปเคารพศพ เพราะทราบภายหลังเมื่อปิดการสวดพระอภิธรรม ทำบุญเจ็ดวันแล้ว คุณหลวงขจรเวชกิตติ์ เป็นแพทย์ประกาศนียบัตรรุ่นที่ ๑๙ พ.ศ. ๒๔๕๖ รุ่นเดียวกับพี่เขยของข้าพเจ้า หลวงนรินทร์ประสาทเวช (เจน สุนทโรทัย) ก่อนข้าพเจ้า ๑ ปี ข้าพเจ้ามีความคุ้นเคยกับแพทย์รุ่นนี้หลายคน เช่นท่านเจ้าคุณบริรักษ์เวชชการ (บริรักษ์ หรือไล่ฮวด ติตติรานนท์) อดีตองคมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งต่อมาเป็นทั้งนาย และผู้มีพระคุณยิ่งแก่ข้าพเจ้า พันโทหลวงวิสูตรโยธาภิบาล (ไล้ โพธิวสุ) บิดาคุณอรรถวิสูตรโยธาภิบาล อธิบดีกรมที่ดิน และผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครปัจจุบัน ร.ท. สถิตย์ รังสิโรจน์ บิดาคุณประสม รังสิโรจน์ คณบดีสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า หลวงแพทย์โกศล (บำ รักกุศล) และขุนอนันต์เวชศาสตร์ (ฤทธิ์ ขัมพะบูรณ์) เป็นต้น แพทย์รุ่นนี้มี ๓๕ คน ยังมีชีวิตอยู่เท่า

ที่ทราบ ๔ คนคือ หลวงนรินทร์ประสาทเวช ร้อยโท สถิตย์ รังสิโรจน์ พันเอกหลวงสิทธิแพทย์ไพศาล (ชิม เสนะวัต) และพันโทหลวงสิทธิการไพชชัย์ (อั้น กฤษณบาล)

คุณหลวงขจรเวชกิตก์กับข้าพเจ้า เมื่อสำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนแพทยาลัยแล้ว ก็มาเข้ารับราชการในกรมสาธารณสุข (เดิมชื่อกรมพยาบาล และกรมประชาภิบาล) ในกระทรวงมหาดไทย คุณหลวงขจร ฯ เคยไปรับราชการอยู่ที่จังหวัดสิงห์บุรี แล้วย้ายมาอยู่ที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ส่วนข้าพเจ้ารับราชการอยู่ที่จังหวัดลพบุรี ในสังกัดมณฑลอยุธยาด้วยกัน จึงมีโอกาสพบกันบ่อยครั้ง โดยที่คุณหลวงเป็นรุ่นพี่ และมีอายุแก่กว่าข้าพเจ้าหลายปี จึงเคารพคุณหลวงในฐานะพี่ชาย ทราบว่าคุณหลวงรับราชการอยู่อยุธยาเป็น ที่โปรด ปราน ของสมุหเทศาภิบาล ท่านเจ้าคุณโบราณราชธานินทร์ ต่อมาคุณหลวงได้เลื่อนขึ้นเป็นสาธารณสุขมณฑล อยุธยา แล้วย้ายไปอยู่มณฑลปราจีน และที่อื่น ๆ อีกหลายแห่ง จึงไม่ใคร่ได้พบกัน คุณหลวงออกราชการแล้วไปอยู่ที่อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม บ้านเดิมครั้งหนึ่ง เมื่อข้าพเจ้ากลับเข้ารับราชการในตอนหลัง มีโอกาสไปตรวจราชการแถบนั้น ได้

แวะเยี่ยมคุณหลวงที่บ้าน เราต่างดีใจกันมากทั้งสองคน รู้สึกซาบซึ้งถึงมิตรจิตที่เคยมีต่อกันมาแต่หนหลัง ข้าพเจ้าเห็นว่าคุณหลวงเป็นสุขสบายดีมาก เพราะบ้านอยู่ในทำเลที่ดี ริมแม่น้ำแม่กลอง ปีใหม่ คุณหลวงได้ ส่งบัตร อวยพร มาให้ข้าพเจ้าเสมอ ข้าพเจ้าไม่ได้ทราบข่าวการเจ็บป่วยของคุณหลวงเลย เพราะอยู่ไกลกัน และเมื่อถึงแก่กรรมแล้วนำศพมาไว้ที่วัดโสมนัสวิหารก็ไม่ทราบ มาทราบต่อภายหลังเมื่อเก็บศพแล้ว ๑ หรือ ๒ วัน จึงทำให้เศร้าใจยิ่งขึ้นที่ไม่ได้ไปเคารพศพ

คาถาพระพุทธภาษิต

ยถาปิ กุมฺภการสฺส กตํ มตฺติกภาชนํ
สพฺพํ เภทปริยนฺตํ เอวํ มจฺจานชีวิตํ

ชีวิตสัตว์ทั้งหลาย เหมือนภาชนะดินที่ช่างหม้อปั้นขึ้นแล้ว ซึ่งล้วนมีความแตกสลายไปในที่สุด

พวกเราเคย รับราชการใน ตำแหน่งแพทย์ สาธารณสุข ย่อมมีหน้าที่ช่วยบำบัดทุกข์ของประชาชน ในการป้องกันโรค ระงับโรคร้ายเมื่อเกิดขึ้น และช่วยบำบัดรักษา เช่น อหิวา-

ตกโรคไข้ทรพิษ (ฝีดาษ) และกาฬโรค ซึ่งต้องฝ่าอันตราย อยู่เสมอ เพราะมีเกิดขึ้นชุกชุมในสมัยก่อน และต้องลงมือปฏิบัติการด้วยตนเองเกือบร้อยเปอร์เซ็นต์ เราต้องทำงานกันอย่างหนัก เพราะในสมัยก่อนยังไม่มีเจ้าหน้าที่ชั้นผู้ช่วยเหมือนปัจจุบัน แต่ก็มีความภาคภูมิใจเมื่องานเป็นผลสำเร็จ คือโรคร้ายบรรเทาเบาบาง หรือสงบหายไป และเกิดความรู้สึกว่า เป็นการบำเพ็ญบุญกุศลอยู่ในตัวประการหนึ่ง เชื่อว่ากุศลผลกรรมที่เคยกระทำมาแล้วนั้น จะเป็นวิบากอำนวยสุขประโยชน์ติดตัวไปได้ คุณหลวงขจรเวชกิจ ก็เป็นแพทย์สาธารณสุขผู้หนึ่ง ที่ได้ปฏิบัติการเช่นนี้มาเป็นเวลานาน จึงเชื่อว่า จะเป็นพลวปัจจัยรวม กับการบำเพ็ญกุศล ประการอื่นที่ลูก หลาน ญาติ มิตร บำเพ็ญอุทิศให้ นำท่านไปสู่สุคติในสัมปรายภพตลอดกาลนาน.

(**พระบำราศนราดูร**)

๔๓ พิพัฒน์ ๑ สีลม กรุงเทพมหานคร

๒๐ ธันวาคม ๒๕๑๖

คำไว้อาลัย

ผมได้รู้จักและคุ้นเคยกับ รองอำมาตย์เอก นายแพทย์หลวงขจรเวชกิตติ์ (แพร ยุกตะทัต) ตั้งแต่ผมยังเรียนหนังสืออยู่ชั้น ม. ๓ – ม. ๖ ที่โรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา ขณะนั้น รองอำมาตย์เอก นายแพทย์หลวงขจรเวชกิตติ์ ดำรงตำแหน่งสาธารณสุขมณฑลปราจีน และท่านเป็นเพื่อนที่รักใคร่กับคุณพ่อของผม ไปมาหาสู่เป็นประจำเหมือนญาติอันสนิท กับผม ท่านรักเหมือนลูกหลาน และให้ความเป็นกันเองอย่างเสมอต้นเสมอปลาย ท่านเป็นผู้มีเมตตาอารีย์ และมีความจริงใจเสมอ

ด้วยความใกล้ชิดสนิทสนมดังกล่าว ทำให้ผมทราบว่า รองอำมาตย์เอก นายแพทย์หลวงขจรเวชกิตติ์ เป็นคนดีที่หาได้ยากผู้หนึ่ง ในด้านความซื่อสัตย์สุจริต ความไม่เห็นแก่ตัว ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และความปรารถนาดีต่อส่วนรวม ในทางราชการ ท่านเริ่มรับราชการมาตั้งแต่เป็นข้าราชการชั้นผู้น้อย เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๕๕ ในตำแหน่งนายแพทย์ฝึกหัดกระทรวงธรรมการ แล้วได้เลื่อนชั้นมาตามลำดับ โดยเคย

ดำรงตำแหน่งสำคัญ ๆ เช่น แพทย์ประจำกระทรวงมหาดไทย แพทย์ประจำมณฑลอยุธยา สาธารณสุขมณฑลปราจีน สาธารณสุขจังหวัดราชบุรี สาธารณสุขจังหวัดกาญจนบุรี และตำแหน่งครั้งสุดท้ายคือ สาธารณสุขจังหวัดภูเก็ต จนกระทั่งได้ลาออกรับบำเหน็จบำนาญ ด้วยเหตุรับราชการนาน เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๙ ในชีวิตราชการของท่าน ไม่เคยมีข้อบกพร่องหรือด่างพร้อยเลย

คนดีอย่างรองอำมาตย์เอก นายแพทย์หลวงขจรเวชกิตติ์ ซึ่งประกอบแต่กรรมดี ทำคุณงามความดีมาตลอด การหลุดพ้นจากภาวะมนุษย์โลก ซึ่งยังมีความยุ่งเหยิง กิเลส ตัณหา ความยึดเหนี่ยว นับว่าเป็นกุศลอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นเหตุบรรเทาความเศร้าเสียใจของบรรดา ญาติสนิท มิตรสหาย ลงได้บ้าง เพราะเชื่อแน่ว่า

อันรูปกายตายแล้วย่อมสูญสิ้น
ถมแผ่นดินหมดไปไร้ความหมาย
ส่วนชื่อเสียง ชั่วดี ไม่มีวาย
เป็นที่หมายกล่าวขาน นิรันดร.

ด้วยผลานิสงส์แห่งบุญกุศล ความดีที่รองอำมาตย์เอก นายแพทย์หลวงขจรเวชกิติ์ ได้บำเพ็ญมาตลอดชีวิต ทั้งในราชการ และส่วนตัว ผมและภรรยาขอตั้งจิตอธิษฐานขอให้ดวงวิญญาณของท่าน ประสบแต่สุคติในสัมปรายภพชั่วนิจนิรันดร.

(นายชูสง่า ฤทธิประศาสน์)

อธิบดีกรมการปกครอง

คำไว้อาลัย

คุณหลวงขจรเวชกิติ์ เป็นผู้มีจรรยาแพทย์ดีเยี่ยม มีจิตใจสูง มุ่งสงเคราะห์ผู้ทนทุกข์ทรมานจากโรคให้คลายไป มิได้มุ่งในอามิศนัก นอกจากนั้น เมื่อท่านไม่แน่ใจในโรคและการรักษาไข้ ยังได้ไปหารือขอคำแนะนำจากข้าพเจ้าโดยไม่เกรงจะเสียเกียรติภูมิของท่านไม่ เมื่อสูญสิ้นท่านไป ข้าพเจ้าจึงเสียดาย และเศร้า

เดชะกุศลกรรมใด ๆ ที่คุณหลวงขจรเวชกิติ์ได้บำเพ็ญมาด้วยดี ขอผลบุญนั้นจงเป็นผลส่งให้วิญญาณของท่านไปสู่สุคติในสัมปรายภพโน้นตราบชั่วนิรันดร,

พ.ต. [illegible]
[illegible] บางนกแขวก
อ.บางคนที จ.สมุทรสงคราม
๒ ธันวาคม ๒๕๑๖

อาลัยจากลูก

วันจันทร์ที่ ๑๗ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๖ เป็นวันที่จารึกอยู่ในความทรงจำของลูกทุกคนตลอดไป ก่อนหน้า ๒ วันของวันนั้น ลูก ๆ ทุก คนได้อยู่เฝ้า อาการ ของ คุณพ่อ ที่บ้านอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม และก่อน ๑ วัน ที่ลูกบางคนจะกลับกรุงเทพ ฯ เพื่อ เข้าเรียน และ ทำ ราชการ ปกติขณะนั้นรู้สึกว่าคุณพ่อสบายและแจ่มใสขึ้นมาก ได้สนทนากับลูก และเพื่อน ๆ ของลูก ๆ ที่ผ่านไปแวะเยี่ยมคุณพ่อที่บ้านอย่างสนุกสนาน และยังลุก เดิน ใน ระยะใกล้ ๆ จากเตียงนอนมาค้นหาหนังสือ บาง เล่ม ซึ่งลง ประวัติ รับ ราชการของคุณพ่อ เพื่อให้ลูกรับทราบไว้ ถึงเวลาอาหาร ลูก ๆ ที่เป็นหญิงก็ ช่วยปรุงอาหารที่คุณพ่อชอบ และท่านก็รับประทานได้อย่างเอร็ดอร่อย จนเป็นที่พอใจและโล่งใจของทุก ๆ คนซึ่งหวังว่าจะสบายและหายเจ็บ ป่วย ที่ เป็น อยู่ นั้น เป็น ปกติ ดีต่อ ๆ ไปแต่โดยที่ลูก ๆ มิได้นึกถึง หรือเป็นลางสังหรณ์ใดว่าจะเป็นครั้งสุดท้าย ของ ชีวิต คุณพ่อ ลูก บางคน ลา กลับกรุงเทพ ฯ คุณพ่อเตรียมตัวนอน แต่บ่นว่าปวดศีรษะ หลัง

จากที่ลูก ๆ บางคนคล้อยหลังไป และช่างเป็นเวลาที่รวดเร็วอะไรเช่นนั้น อาการไข้กลับขึ้นสูง คุณพ่อพูดไม่ได้ แต่ก็ยังมีสติที่จะแสดงออกด้วยการใช้มือข้างหนึ่งชี้เป็นการบอกใบ้ว่า แขนและขาเคลื่อนไหวไม่ได้ไปแถบหนึ่ง แล้วจับมือลูกหญิงคนหนึ่งไว้แน่นเสมือนเป็นการแสดงออกว่า คุณพ่อยังไม่ต้องการจากลูก ๆ ไป คุณพ่อยังห่วงลูก ทุก ๆ คนที่อยู่เฝ้าคุณพ่อได้รีบนำคุณพ่อส่งโรงพยาบาลแม่กลองทางเรือและเข้าห้องฉุกเฉินให้อ๊อกซิเจนและน้ำเกลือทันที แต่อาการไม่ดีขึ้นเลย คงเป็นอยู่ในลักษณะอาการที่ทรุดลงเรื่อย ๆ แพทย์ได้พยายามให้การรักษาพยาบาลเต็มความสามารถ และบอกว่าท่านมีอาการหนักมาก เนื่องจากเส้นโลหิตในสมองแตก ความดันขึ้นสูงมากและโรคหัวใจกำเริบถึงขีดสุด จึงหมดหวังที่จะช่วยเหลือได้และแล้ว คุณพ่อก็จากได้ลูก ๆ ไปด้วยอาการอันสงบ เมื่อเวลา ๑๐.๔๕ น. ของวันนั้นท่ามกลางความเห็นใจเศร้าสลดใจของลูกบางคนที่คงเหลืออยู่ใกล้ชิดเท่านั้น

การจากไป อย่างไม่มีวันกลับของคุณพ่อครั้งนี้ ยังความโศกสลดและว้าเหว่มา สู่ ลูก ๆ ทุกคนเป็นอย่างยิ่ง คุณพ่อเป็นเสมือนร่มโพธิ์ร่มไทร ที่ให้ ความ เมตตา ร่มรื่น และอบอุ่นแก่ลูก ๆ ทุกคนตลอดมา ระหว่างที่คุณพ่อยังอยู่ได้ให้การอบรมสั่งสอน คำเตือน สติสอนใจ ตลอดจนตั้งมั่นอยู่ในความดี มีคติเตือนใจ หลาย อย่างหลาย ประการ ที่ คุณพ่อ เลือกสรรไว้จากทุก ๆ ทางเพื่อใช้สอนลูก ๆ คุณพ่อเป็นพ่อที่รักลูก ให้ความห่วงใยลูกทุกคนเป็นอย่างยิ่ง ยาม ที่ ลูก คนใด มีทุกข์ คุณพ่อจะเมตตาโอบอุ้มปลอบใจให้ความอบอุ่น และพร่ำสอนเตือนสติ เท่าที่ลูก ๆ ได้ดำรง ชีวิต อยู่ ขณะ นี้ก็ เพราะระลึกในคำสอนของคุณพ่อ อัน เป็น พระคุณ อัน สูงส่ง เกิน ที่จะพรรณนาพระคุณของท่านได้ ตลอดจนให้การศึกษา ส่งเสริมในวิถีทางการศึกษาที่ชอบและที่ควร เพื่อ เป็น เครื่องเลี้ยงตัวเองของลูก ๆ ต่อไป ในภายหน้า ให้การวินิจฉัยปัญหาต่าง ๆ และเล่าประสบการณ์ของชีวิตของคุณพ่อเอง และผู้อื่นเท่าที่ท่านทราบ และนำมาเปรียบเทียบให้ลูกฟังเพื่อเป็น

ตัวอย่างในทางที่ดีเสมอ คุณพ่อเป็นพ่อที่รักลูก และลูก ๆ ทุกคนภูมิใจที่สุดที่ได้เกิดมาเป็นลูกของคุณพ่อ

ลูกไม่นึกเลยว่าคุณพ่อจะจากลูกไปเร็วเช่นนี้ ทั้ง ๆ ที่ลูกมีโอกาสปฏิบัติสนองพระคุณของคุณพ่อได้เพียงเล็กน้อยเท่านั้น แต่พระคุณของคุณพ่อที่มีแก่ลูก ๆ ทุกคนมากล้นสุดที่จะเปรียบ ลูก ๆ จะพยายามทำใจให้คิดอยู่เสมอว่าคุณพ่อยังอยู่ และยังไม่ได้จากพวกลูก ๆ ไปเลย ในคำเตือนสติที่คุณพ่อพร่ำสอนลูกยังคงจดจำอยู่กับลูก เปรียบเสมือนสมบัติอันล้ำค่าแล้ว หากคุณพ่อมีญาณวิถีใดที่จะทราบได้ก็โปรดได้รับทราบคำสัญญาของลูก ๆ ที่จะรักษาสมบัตินี้ไว้อย่างดีที่สุด และโดยตลอดไป

กรรมใดเป็นกุศลกรรม ซึ่งลูกทุกคนได้ปฏิบัติมาแล้วและจะปฏิบัติต่อไป อันจะเป็นผลพึงได้รับสนอง ลูก ๆ ขอน้อมอุทิศผลแห่งกุศลกรรมนั้น จงเป็นพลปัจจัยส่งผลแด่คุณพ่อของลูกด้วย และขอให้ดวงวิญญาณอันบริสุทธิ์ของคุณพ่อจงไปสู่สุคติบนวิมานสรวงสวรรค์ในสัมปรายภพด้วย เทอญ.

ลูกของคุณพ่อ

การฝึกหัด ตัดใจ ไม่ให้เศร้า
ตื่นแต่เช้า ให้ยิ้ม แย้มแจ่มใส
ไม่บ่นว่า หาเรื่อง โกรธเคืองใคร
จงทำใจ ปราศจากทุกข์ สุขสบาย

โดย เจ้าคุณราชเมธี ฯ

"ลูกหลานจงพยายามเชื่อท่าน"

ขจรเวชกิตติ์

(คติเตือนใจส่วนหนึ่งที่คุณพ่อให้แก่ พัชรี แต้มทอง)

"ความสุข"

โดย สมเด็จพระญาณสังวร

วัดบวรนิเวศวิหาร

ความคิดเรื่องยอดของความสุขหรือที่สุดของความทุกข์ได้มีมานานนักหนาแล้ว ดังที่ได้มีเล่าถึงความเห็นของพวกพราหมณ์ลัทธิหนึ่งก่อนที่พระพุทธศาสนาเกิดขึ้นว่า พวกนั้นถือว่าความได้ทำตามที่ใจใคร่จะทำให้เต็มที่ เป็นความสิ้นทุกข์ซึ่งเขาเรียกว่านิพานของเขา เช่นบริโภคกามให้เต็มที่ บางลัทธิก็ถือว่าความที่ร่างกายไร้โรคมีความผาสุกเป็นนิพพาน ความเห็นเช่นนี้ดูก็น่าจะหมดไปแล้ว แต่ก็น่าประหลาดที่ยังมีอยู่ในบางกลุ่มของคนในประเทศที่เจริญด้วยการศึกษา คือยังมีคนบางคนที่มักจะอยู่ในวัยที่เรียกว่าทรามคะนอง นับถือวิธีน่าจะเรียกว่า แผลงออกไปนอกลู่นอกทางของคนทั้งปวง คือทำอะไรก็ได้ตามใจที่อยากจะทำ ไม่ต้องอยู่ในระบอบของศีล-ธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีอะไรทั้งนั้น แสดงตนผิดแผกแปลกออกไปจากสามัญชนทั่วไป อยากจะแต่งกายอย่างไรก็แต่ง

อยากจะสูบของมึนเมาอะไรก็สูบ อยากจะใคร่กันก็ใคร่ ทำนองลัทธินิพพานในกามดังกล่าวข้างต้น พวกนี้บางทีโอ้อวดว่าวิธีของเขาเป็นปรัชญาชั้นสูงทางจิตใจ เพราะจิตใจย่อมมีความคิด ความใคร่ ความอยาก เป็นธรรมชาติธรรมดา จึงไม่ควรจะฝืนธรรมชาติของจิตใจ เมื่อใจใคร่อยากจะทำอย่างไรก็ทำไปตามใจ ความคิดและการทำดังนั้นเป็นการวิปริตจริง ๆ เพราะจะต่างอะไรจากสัตว์ดิรัจฉาน ซึ่งน่าจะเรียกได้ว่าเป็นพวกถือลัทธิทำอะไรได้ตามใจที่ใคร่จะทำเหมือนกัน เมื่อเกิดมาเป็นคนซึ่งมีระดับแห่งจิตใจที่สูง ย่อมจะรู้จักว่าภาวะของจิตใจ นั้นเป็นสิ่งที่จะปล่อยตามไปทุกอย่างไม่ได้ เพราะถ้าเป็นกิเลสจะปล่อยไปตามใจได้อย่างไร ความใคร่ความอยากที่ผิด ๆ เป็นกิเลส เป็นตัณหา คนที่เป็นทาสของตัณหาเท่านั้นจึงทำได้ตามใจที่ใคร่ที่อยาก คือตามตัณหาที่คอยบงการให้ทำอยู่นั่นเอง พระพุทธเจ้าทรงปรารภจิตใจเช่นนี้ที่ตรัสไว้ว่า "ผู้ที่ประพฤติไปตามอำนาจจิตย่อมเดือดร้อน" ทาสพวกนี้ปลาบปลื้มยินดีว่าปลดพันธะ (ศีลธรรมเป็นต้น) ออกได้หมดแล้วมีเสรีเต็มที่แล้วโดยหรือตัวเองว่าเป็นทาสของใจหรือตัณหา เข้าใจว่ามีอิสระเสรีแล้วแต่โดยที่แท้ยังจมปรัก

ลงไปในภาวะเป็นทาสมากขึ้น พระพุทธเจ้าตรัสสอนให้รู้จักธรรมชาติแท้ของจิตใจว่าผุดผ่อง แต่เศร้าหมองไปเพราะเครื่องเศร้าหมองที่จรเข้ามา กิเลสตัณหาทั้งปวง เป็นสิ่งเศร้าหมองที่จรเข้ามาจมปรักหมักหมมไม่ใช่เป็นเนื้อแท้ของจิตเป็นสิ่งที่อาจชำระให้พ้นออกไปจากจิตใจได้ พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนธรรมเพื่อชำระสิ่งที่เศร้าหมองเหล่านี้ให้หมดสิ้น จิตใจที่ชำระให้สะอาดจะสงบความใคร่ความอยากที่จะทำสิ่งที่แผลง ๆ ผิด ๆ ทุกอย่าง ฉะนั้น พวกที่ถือว่าทำอะไรตามใจเป็นทางสิ้นกิเลสทุกข์จึงผิดหลักพระพุทธศาสนาตรงกันข้าม พระพุทธเจ้าตรัสมิให้ทำตามอำนาจของใจแต่ให้สำรวมข่มฝึก รักษา ชำระจิตใจให้บริสุทธิ์สะอาดให้พ้นจากเรื่องเศร้าหมองทั้งหลายแสดงว่าสามารถปฏิบัติแยกความใคร่ความอยากออกจากจิตใจได้ดังจะเห็นได้ว่าความใคร่ความอยากสงบไปได้ เปลี่ยนไปได้ไม่ตั้งอยู่คงตัว ทุกคนจึงปฏิบัติระงับใจตนเองได้ตามหลักพระพุทธศาสนา

การก่อร่างสร้างตนให้มีความเจริญและความสุขในโลกย่อมเป็นที่ปรารถนาของทุกคนทุกชาติภาษา แต่อาจมีแนวทางต่าง ๆ กัน เช่นบางพวกคิดมุ่งคิดสร้างวัตถุต่าง ๆ ที่จะบำรุง

ชีวิตให้มีความสุขเฉพาะตนเป็นข้อสำคัญ มารดาบิดาเมื่อเลี้ยงดูบุตรธิดาจนเติบใหญ่ สามารถทำการงานเลี้ยงตนเองได้แล้วก็ปลดภาระปล่อยให้แยกออกไปตั้งตนเอง เมื่อบุตรธิดาแยกออกไปตั้งครอบครัวของตนเองแล้ว ก็ประกอบอาชีพเลี้ยงดูครอบครัวของตนไป ไม่ต้องหันมาเหลียวแลเลี้ยงดูมารดาบิดาอีกมารดาบิดาแก่ชราเข้าบางทีก็ต้องไปอยู่ในที่สำหรับเลี้ยงคนแก่ต้องว้าเหว่ เลี้ยงสัตว์เช่นสุนัขไว้เป็นเพื่อนก็มี บุตรธิดาเองเมื่อแก่เข้าก็ต้องแยกออกไป ว้าเหว่อยู่เช่นเดียวกัน พวกนี้มักมีความเจริญทางวัตถุกันมากมาย มักเล่าเรียนและทำงานกันตัวเป็นเกลียว แต่ตัวใครก็ตัวใคร เพราะทำไมจะต้องช่วยกันในเมื่อทุกคนก็สามารถที่จะทำงานหารายได้ด้วยตนเอง ส่วนบางพวกไม่ได้คิดสร้างทางวัตถุมากมายนัก ชอบบำรุงจิตใจให้สบายมากกว่ามีความผูกพันธ์ระหว่างมารดาบิดา กับบุตรธิดากันตลอดไปมารดาบิดาจะเห็นบุตรธิดาของตนเป็นเด็กอยู่เสมอมีความเป็นห่วงใยกันเรื่อยไป บุตรธิดาก็ไม่ทอดทิ้งมารดาบิดาไว้ว้าเหว่ มักจะมีลูกคือหลานของท่านให้ท่านเลี้ยง โดยที่ท่านไม่ต้องไปหาสุนัขมาเลี้ยงเป็นเพื่อน มีลูกหลานเป็นเพื่อนที่ออกจะมากเกินไปเสียอีก พวกนี้มักจะมีความคิดซึ่งพวกแรกอาจ

จะทิ้งว่าเป็นปรัชญา เช่นบางทีอยู่กระท่อมเล็ก ๆ กลางไร่นา แต่ก็เป่าขลุ่ยร้องเพลงกันอย่างสบายใจ เพราะเห็นว่าจะหาเงินให้มากเพื่ออะไร ก็เพื่อจะมีบ้านอยู่ใหญ่โตสวยงาม มีวัตถุต่าง ๆ ใช้ เพื่ออะไร ก็เพื่อความสุข ก็อยู่กระท่อม เพียงเท่านี้ มีความพอใจมีความสุขแล้ว จะต้องไปทะเยอทะยานหาบ้านหารถยนต์เป็นต้นให้ลำบากทำไมอีกเล่า ในเรื่องนี้ถ้ามีปัญหาว่า พระพุทธศาสนาสอนอย่างไรก็ตอบได้ว่าทางพระพุทธศาสนา สอนคฤหัสถ์ให้ ก่อสร้างตนให้ มีความ เจริญและความสุขทั้งทางวัตถุและทางจิตใจ ทั้งในส่วนตัวและสังคม ทางวัตถุสอนให้ปฏิบัติในประโยชน์ปัจจุบันคือมีความเพียรเล่าเรียนและทำงานหาทรัพย์เป็นต้น ทางจิตใจสอนให้ปฏิบัติในประโยชน์ภายหน้าคือมีความเชื่อที่ถูกต้อง มีความประพฤติดี มีความเผื่อแผ่และมีปัญญารู้จักผิดชอบชั่วดี ในทางสังคมสอนให้ ปฏิบัติชอบ ต่อกันในระหว่าง มารดาบิดากับบุตรธิดาเป็นต้น เช่นสอนบุตรธิดาว่า "ท่านเลี้ยงมาแล้วเลี้ยงท่านตอบ" ส่วนความพอใจที่เรียกว่า "สันโดษ" นั้นเมื่อยังจะต้องทำ เหตุคือความดีใจให้มากขึ้น ก็สอนมิให้พอใจเพียงเท่านั้น แต่สอนให้รู้จักใช้วิริยะ ทำเหตุให้ยิ่งขึ้น

ถ้าจะนอนเป่าขลุ่ยเสีย ไม่ทำดีอะไรยิ่งขึ้นก็กลายเป็นมีความพอใจและความสุขอยู่ในความเกียจคร้าน ส่วนผลที่ได้รับสอนให้พอใจ ถ้าจะเป่าขลุ่ย เพราะพอใจอยู่ในผลของความเพียรที่ตนได้รับ ก็ถูกต้อง

โลกในปัจจุบันนี้เต็มไปด้วยเหตุการณ์ต่าง ๆ ในด้านทำลาย คือการรบราฆ่าฟันกันในส่วนต่าง ๆ ของโลก ในด้านสร้าง คือ การสร้างสิ่งที่อำนวยความสะดวกต่าง ๆ ตลอดถึงความเจริญขึ้นของการแพทย์ ที่สามารถผ่าตัดเปลี่ยนหัวใจของคนได้เป็นต้น ทั้งนี้ ด้วยอำนาจแห่งความรู้ของคนที่เจริญขึ้นมาก อันเรียกว่าวิทยาศาสตร์ แต่ในขณะเดียวกัน วิทยาศาสตร์ก็ได้สร้างอาวุธที่มีอำนาจทำลายร้ายแรงยิ่งนัก ถึงขนาดโลกทั้งหมดได้ เช่นเดียวกับที่สามารถสร้างพาหนะไปสู่ดวงจันทร์ได้ นับว่ามนุษย์เราเดี๋ยวนี้มีฤทธิ์เดชมากอย่างไม่น่าเชื่อ เช่นเดียวกับไม่เชื่ออิทธิวิธี คือการแสดงฤทธิ์ตามที่แสดงไว้ว่าผู้มีฤทธิ์ย่อมลูบคลำพระอาทิตย์พระจันทร์ได้ด้วยมือ นอกจากนี้ ยังเต็มไปด้วยความแข่งขันกันในทางต่าง ๆ จำนวนคนก็มากยิ่งขึ้นทุกที พร้อมกันกับความมากยิ่งขึ้นของความขาดแคลนไม่เพียงพอ ซึ่งทำให้ต้องเร่งความปรารถนา

ขวนขวายเพื่อประโยชน์ตนเองก่อนคนอื่นจนถึงอย่างแรง คือเพื่อประโยชน์ตนเองเท่านั้น ถ้าเกิดขัดประโยชน์กัน ก็เกิดอารมณ์รุนแรง ถึงกับประหัตประหารกันลงไปได้โดยง่าย คนมีอารมณ์หุนหันพลันแล่นมากขึ้น การทำลายกัน ตั้งแต่ใน ชั้น คน สามัญ จนถึง คนสำคัญได้ เกิด เป็น ข่าว ขึ้นเนือง ๆ ตั้งแต่ข่าวเล็ก ๆ จนถึงเป็นข่าวใหญ่ อย่างที่ ไม่น่าคิดว่าจะมีขึ้นได้ ก็คงจะมิได้คิดกันจริง เพราะถ้าคิดระแวงสงสัย ก็คงจะต้องมีการระมัดระวังมากขึ้น เหตุการณ์ที่เปลี่ยนไปเร็วเหมือนอย่างที่เรียกว่าหน้ามือเป็นหลังมือ จึงได้มีขึ้นเนือง ๆ กำลังชมชื่นรื่นเริงกันอยู่ในนาทีนี้ อีกนาทีหนึ่งต่อมา กลายเป็นความโกลาหลอลหม่านและความเศร้าโศก ซึ่งทุกคนมิได้คาดว่าจะต้องประสบ แต่ก็ต้องประสบ รวมความเข้าแล้วความเจริญส่วนใหญ่เป็นความเจริญทางวัตถุ และจิตใจของคนเต็มไปด้วยความปรารถนา เพื่อประโยชน์ตนมากขึ้น ภาวะ ของจิตใจ ดิ้นรน และขึ้นลงไป ตาม กระแส ของความได้ความเสียทางลาภผล ทางยศอำนาจทางการสรรเสริญเยินยอและทางบำรุงบำเรอความสุขทุก ๆ คนย่อมเห็นว่าภาวะของโลกเป็นอย่างไร มีความวุ่นวายเดือดร้อนอย่างไร และก็พยายาม

หาทางระงับความวุ่นวายเดือดร้อน แต่ก็น่าแปลกที่มักใช้วิธี เหมือนอย่างที่ว่าดับไฟด้วยการราดน้ำมันให้แก่ไฟ หรือน่าจะเป็นดังคำว่า "ปิ้งปลาประชดแมว" ทำไมโลกซึ่งมากไปด้วยคนฉลาดในศาสตร์ต่าง ๆ จึงเป็นเช่นนี้ พระพุทธเจ้าได้ตรัสเฉลยไว้แล้วเมื่อกว่าสองพันปีมาแล้วว่า "โลกอันอวิชชา (ความไม่รู้จริง หรือความหลงใหล) หุ้มห่อไว้ โลกไม่สว่างเพราะความประมาทปรารถนาต่าง ๆ โลกมีทะยานอยากที่กระซิบใจเป็นเครื่องฉาบทา โลกมีภัยใหญ่คือความทุกข์" น่าทำความเข้าใจย่อ ๆ ตามที่ตรัสไว้นี้ว่า ภาวะที่เป็นทุกข์ภัยต่าง ๆ ของโลกเป็นผลที่เกิดจากความหลง ความประมาทปรารถนา ความทะยานอยากในจิตใจของคนเท่านั้น ฉะนั้นจึงมีทางเดียวที่จะสงบทุกข์ภัยต่าง ๆ ของโลกได้ คือสงบความหลง ความอยากใหญ่ต่าง ๆ ในใจของคนลงไป ด้วยสติและปัญญาที่ชอบ แล้วสันติสุขก็จะบังเกิดขึ้นทั่วไป.

โทษของการเสพสุราและเมรัย

ของ

หลวงขจรเวชกิตติ์

(แพร ยุกตะทัต)

พิมพ์แจกเนื่องในวาระอายุครบรอบ ๖๐ ปี

วันที่ ๙ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๙๕

คำนำ

เนื่องจากข้าพเจ้าได้เริ่มดื่มสุรามาตั้งแต่อายุ ๒๑ ปี ครั้งแรกก็ดื่มเพียงเล็กน้อยก่อนเวลารับประทานอาหารค่ำ และมิได้ดื่มทุกวันไป ครั้นข้าพเจ้าได้ลาออกจากราชการมารับบำนาญในขณะนี้ ก็บังเกิดความเหงาหงอย เพราะขาดเพื่อนฝูงที่เคยร่วมรับราชการกันมา หรือเพื่อนฝูงอื่น ๆ ที่รักใคร่ชอบพอมาก่อน คิดถึงเพื่อน ๆ ก็ดูรูปของเพื่อน ต่อมาเมื่อข้าพเจ้ามีอายุย่างเข้า ๖๐ ปี จึงมาคิดได้ว่ามีเพื่อนฝูงคนใดบ้างที่ได้ถึงแก่กรรมไปแล้ว ด้วยโรคติดสุราหรือสาเหตุจากการดื่มสุรา ซึ่งการตายของเพื่อนนั้น ๆ เป็นการทอนอายุตนเองให้สั้น โดยยังไม่สมควรจะตายในวัยเช่นนั้น จึงลงความเห็นว่า สุราไม่ใช่เพื่อนที่แก้ทุกข์ร้อนได้แท้จริง กลับเป็นศัตรูที่ร้ายกาจเสียด้วยซ้ำ เป็นศัตรูที่ทำลายชื่อเสียง ทำลายทรัพย์ ทำลายสุขภาพอนามัยและทำลายชีวิตในที่สุด ข้าพเจ้าจึงได้ประกาศเลิกดื่มมันอีกต่อไปเป็นเด็ดขาด และได้ขอร้องท่าน

ผู้มีความรู้ผู้หนึ่งให้ช่วยเขียนข้อความ ซึ่งกล่าวด้วยโทษของการเสพสุราและเมรัย ซึ่งท่านได้ถืออยู่ในมือของท่านนี้ขึ้น ก็เพื่อประสงค์ให้ท่านรับไว้พิจารณาดูว่าควรอ่านเป็นสิ่งประดับสติปัญญาบ้างเล็กน้อย หรือหาไม่ ถ้าท่านทั้งหลายไม่เห็นด้วยกับข้าพเจ้า ข้าพเจ้าก็ไม่ว่าอะไร และจะฉีกทิ้งเสียก็ได้ ในที่สุดนี้ขออาราธนาคุณ พระศรีรัตนตรัย และ สิ่ง ศักดิ์ สิทธิ์ ทั้งหลาย ในสากลโลก จงดลบันดาลให้ท่านผู้ที่ได้อ่านหนังสือเล่มน้อย ๆ นี้ จงประสบแต่ความสุขสวัสดิ์ พิพัฒนมงคล พิบูลพูนผล ปราศจากโรคาพาธ อุปัทวันตราย ประกอบด้วยจตุรพิธพรทุกสถานเทอญ.

หลวงขจรเวชกิจ์ (แพร ยุกตะทัต)

"ศาลาพยาบาล" อำเภออัมพวา

จังหวัดสมุทรสงคราม

วันที่ ๙ พฤษภาคม พ.ศ ๒๔๙๕

เรื่องโทษของการเสพสุราและเมรัย

ท่านพุทธศาสนิกชนทั้งหลายคงเคยได้ฟังพระธรรมกถึกเทศนาให้เบญจศีลมาแล้ว โดยเฉพาะสิกขาบทข้อที่ ๕ ซึ่งกล่าวว่า "สุราเมรยมัชชปมาทัฏฐานาเวรมณี" อันแปลว่า ให้ละเว้นจากการดื่มน้ำเมา คือ สุรา และ เมรัย อันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาทดังนี้ ท่านก็ได้น้อมเศียรสาธุรับไว้ว่าจะปฏิบัติตาม คือ ละเว้นจากการดื่มน้ำเมา คือ สุรา และเมรัย อันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาทดังกล่าว แต่ปรากฏว่าบางคนมิได้ปฏิบัติตาม คำสั่งสอน ของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้จริง คือละวาจาสัตย์ คงฝ่าฝืนประพฤติผิดศีลข้อที่ ๕ นี้ อันว่าน้ำเมานั้นเป็นของดอง เช่นน้ำตาลเมาต่าง ๆ เรียกว่า เมรัย และเมรัยนี้เขากลั่นอีกชั้นหนึ่ง เพื่อให้เข้มข้นเป็นสุราต่าง ๆ เมื่อพิเคราะห์ดูเบญจศีลทั้ง ๕ ข้อแล้วนั้นก็จะเห็นได้

สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงสั่งสอนให้คนตั้งอยู่ในศีล ๔ ประการเบื้องต้น คือ (๑) ให้เว้นจากการฆ่าสัตว์ตัดชีวิต (๒) ให้เว้นจากการถือเอาสิ่งของที่เจ้าของไม่ให้ด้วยอาการโจร (๓) ให้เว้นจากการประพฤติผิดในกาม (๔) ให้เว้นจากการกล่าวมุสาวาท พระองค์จึงต้องบัญญัติสิกขาบทนี้ขึ้นเป็นคำรบ ๕ คือให้เว้นจากการดื่มน้ำเมา เพื่อป้องกันมิให้ละเมิดข้อห้ามทั้ง ๔ ข้อข้างต้น เพราะเป็นเหตุให้เสียสติอารมณ์ โดยเหตุนี้ศีลข้อนี้จึงนับว่าเป็นศีลข้อห้ามที่สำคัญที่สุด ตามคำพระบาลีซึ่งว่า " ปมาทัฏฐาน " โดยที่เมื่อผู้ใดได้ดื่มสุราหรือเมรัยเข้าไปแล้ว ก็ก่อให้เกิดความมัวเมาประมาท ขาดสติสัมปชัญญะ สิ่งใดที่ไม่เคยพูดไม่เคยทำหรือทำไม่ได้ ผู้นั้นก็ทำได้พูดได้ เช่น ให้ล่วงศีลข้อที่ ๑ คือฆ่าสัตว์ตัดชีวิต หรือให้ล่วงศีลข้อที่ ๒ คือ เอาของผู้อื่นมาด้วยอาการโจร ดังนี้เป็นต้น จึงกล่าวได้ว่าการล่วงศีลข้อที่ ๕ นี้เพียงข้อเดียว ยังเป็นเหตุให้ล่วงศีลข้ออื่น ๆ ได้ทุกข้อ หรือผลแห่งการดื่มสุรา เพียงเพื่อความสนุกรื่นเริงเล็กน้อย อาจเป็นเหตุให้

ผู้นั้นกระทำผิดอันใหญ่หลวงต่อไปได้ และบางทีก็เป็นการทำลายตนเอง คือ ดื่มสุรามากเกินไป จนเกิดอุบัติเหตุให้รถทับตาย หรือ ตกน้ำตาย เพราะครองสติไม่อยู่ หรือ เส้นโลหิตในสมองแตกตาย ดังนี้

จริงอยู่ ยารักษาโรคแผนโบราณบางชนิด กำหนดให้ใช้สุราเป็นน้ำกระสาย ก็นับว่าสุราเป็นสิ่งที่เป็นคุณประโยชน์อยู่บ้าง ในเมื่อเรารู้จักใช้ แต่ถ้าหากว่าจะหลีกเลี่ยงการใช้สุราเป็นน้ำกระสายสำหรับรักษาโรค โดยใช้น้ำร้อนแทนก็คงจะได้มิใช่หรือ ทั้งนี้เพื่อมิให้ผู้เป็นโรคต้องดื่มสุราอันเป็นของเสพติดและให้โทษมากกว่าให้คุณ เพราะเหตุว่า บางคนดื่มยา รักษาโรค ซึ่งเจือ น้ำสุรา เป็น กระสาย บ่อย ๆ เข้าก็เลยติดใจ อยากดื่มสุราล้วน ๆ ต่อไป ครั้นดื่มสุราล้วน ๆ บ่อย ๆ เข้าก็เลยเป็นคนเสพติดดังนี้ แม้ว่าน้ำสุราเป็นน้ำกระสายรักษาโรคก็เป็นคุณประโยชน์ เพียงเล็กน้อย และเราอาจหลีกเลี่ยงได้ดังกล่าว ก็ไม่เห็นว่า สุรา เป็นคุณ ประโยชน์ แก่คนเรา แต่อย่างใด ซึ่งจะได้บรรยายดังต่อไปนี้

เรื่องของสุราเป็นเรื่องของความลำบากทั้งสิ้น คือลำบากตั้งแต่ความรู้ในการผลิตขึ้นมาสำหรับบริโภค เพราะสุราไม่ใช่ว่าเป็นน้ำทิพย์จากสวรรค์ ซึ่งเมื่อเรานึกอยากดื่มมันก็จะหลั่งไหลลงมาสู่ปากเราได้เองเมื่อไร ต่อจากความยากลำบากใน การผลิต คือทำ ขึ้นแล้ว ยังต้องยาก ลำบาก ในการ แสวงหาอย่างน้อยก็ต้องหมดเปลืองกำลังงานและกำลังทรัพย์ ซึ่งเราต้องยากลำบากในการนี้ หากว่าเราผลิตมันขึ้นเองโดยไม่ได้รับอนุญาตจากรัฐบาล ก็เป็นการกระทำผิดกฎหมาย เว้นแต่จะ ทำ เป็น โรง งาน อุตสาหกรรม เพื่อ การค้า รัฐบาล อาจอนุญาตให้ผลิตขึ้นได้ แต่ก็เป็นเรื่องยุ่งยากและเป็นเรื่องใหญ่การขออนุญาตผลิตเพียง เพื่อดื่ม กันเองหรือเพียง เพื่อ จำหน่ายเล็ก ๆ น้อย ๆ รัฐบาลก็คงไม่อนุญาตดังกล่าวแล้ว หากฝ่าฝืนกระทำ, ก็จะได้รับโทษตามกฎหมาย เมื่อถูกจับ คือ ถูกปรับเป็นพินัยหลวง และถ้าหากฝ่าฝืนกระทำอีก โดยไม่หลาบจำ ก็อาจถูกระวางโทษ ทั้งปรับ ทั้งจำ ถ้าไม่มีเงิน

เสียค่าปรับ ก็อาจได้รับโทษจำคุกเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นเรื่องที่ยุ่งยากลำบากแก่ตัวของผู้กระทำผิด ทั้งสิ้น เงิน ที่เรา เอาไปแลกเปลี่ยนซื้อสุรามานั้น บางทีเราก็ได้มาด้วยการอาบเหงื่อต่างน้ำก็มี ฉะนั้นการเอาเงินไปแลกน้ำสุรามาดื่มเพียงผลเพื่อความสนุกรื่นเริงนิดเดียว และอาจกลับกลายเป็นให้ผลร้ายแรงถึงกับเสียชีวิตตนเองและผู้อื่น โดยการเอาเหงื่อเข้าแลกเอาเงินมาเพื่อการนั้นจะให้คุณหรือให้โทษ มาก กว่ากัน สมมุติว่าท่านติดสุรา ตาม ปรกติ ต้องดื่ม อย่างน้อย วันละ ๑ แก้วๆ ละ ๑ บาท เดือนหนึ่งก็เป็นเงินถึง ๒๐ บาท, ปีหนึ่ง ๓๖๕ บาท, ๑๐ ปี, ๓,๖๕๐ บาท ๓๐ ปี เป็นเงินถึง ๗,๓๐๐ บาท ถ้าท่านจะเก็บเงินจำนวนนี้ไว้เป็นทุนประกอบกรณียกิจอันที่ชอบที่ควร เช่น ประกอบการค้า หรือบริจาคแก่บุตรภรรยา ญาติพี่น้อง หรือทำบุญทำทาน เป็นต้น ยังได้ชื่อว่าทำคุณประโยชน์แก่ตนหรือแก่ครอบครัว ญาติพี่น้องของตนหรือเป็นกุศลทานแก่ผู้อื่น หรืออย่างน้อยก็เก็บไว้เป็นทุนรองรัง ไว้ใช้สอยในเวลาจำเป็นจริงๆ เช่นใช้เงินนั้นเป็นค่ายา, ค่าหมอรักษาในยามป่วยไข้ดังนี้ ท่านจะเลือกเอาข้างไหน โปรดพิจารณาด้วยความจริงใจ

เมื่อเร็วๆ นี้ เจ้าคุณศรีวิสุทธิวงศ์ วัดบวรมงคล (วัดลิงขบ) ตำบลบางยี่ขัน อำเภอบางกอกน้อย จังหวัดธนบุรี ได้แสดงพระธรรมเทศนาที่พุทธธรรม สมาคมแห่งประเทศไทย เรื่อง "ของดีในพระไตรปิฎก" ว่าน้ำสุรานั้นหาได้เจือปนด้วยเลือดค่าง เลือดแรด หรือเลือดงู ตามคำกล่าวอ้างในคำโฆษณาของสุรานั้นๆ ไม่ แท้จริงมันเจือปนด้วยเลือด "สุนัข" เลือด "เสือ" และเลือด "หมู" ต่างหาก เหตุใดจึงกลับกลายเป็นเช่นนั้น ก็โดยเหตุที่ผู้ดื่มสุรา เข้าไปแล้วในชั้นต้นก็มักจะพูดมาก พูดเสียงดังซึ่งเรียกกันว่า "พ่น" หรือ "พล่าม" อาการกิริยา "พ่น" หรือ "พล่าม" เช่นนี้ใกล้เข้าไปทาง อาการกิริยา ของ สุนัข หรือมิใช่เพราะ ธรรมชาติของสุนัขชอบเห่าหอนตะบมไปดังนี้ จึงได้ชื่อว่าผู้ดื่มสุราและเมรัยจนเมามาย นั้นได้ดื่ม เอาเลือด ของสุนัข ซึ่งเจือปนอยู่เข้าไปด้วย ครั้นผู้ดื่ม "พ่น" หรือ "พล่าม" จนเป็นที่พอใจแล้วก็มักแสดงอิทธิฤทธิ์ อวดเก่ง ไม่เกรงกลัวผู้ใด อย่างที่มักเรียกกันว่า พอหน้าตึงๆ ก็เห็นช้างเท่าหมู ตามปรกติคนเราย่อมยินดีในความสงบ ไม่พอใจจะก่อวิวาทกับผู้อื่น

หากจะมีผู้หนึ่งผู้ใดมาก่อวิวาทขึ้นก่อน ก็พออดได้ เว้นแต่จะบันดาลโทษะขึ้นมา น้ำเมาย่อมเป็นเหตุให้เกิดบันดาลโทษะง่าย บางคนพอเสพสุราเมาก็มีใจหยุดหงิดฉุนเฉียว ได้ยินใครพูดอะไรไม่พอหู ก็เกิดโทษะขึ้นมาก่อสาเหตุพาลวิวาทกับเขาง่าย ๆ บางคนหาเหตุไม่ได้กลับทำร้ายเขาก่อนก็มี ทั้งนี้เพราะเสียสติอารมณ์อยู่ดี ๆ ก็เพราะศัตรูขึ้นโดยใช่เหตุ ดังนี้เรียกว่าผู้ดื่มได้ดื่มเลือด "เสือ" ซึ่งย่อมทราบกันดีแล้วว่าเป็นสัตว์ ที่ ดุร้าย ฆ่า และ กินคนได้ ครั้น ผู้ดื่มได้ แสดง อิทธิฤทธิ์ทะเลาะวิวาทตีรันฟันแทงกันจนได้รับบาดเจ็บ ถึงกับนอนแน่นิ่งปางตาย แม้ว่าดื่มโดยมิได้วิวาทกับใครก็ตาม แต่ดื่มมากเกินไปจนหมดสติ นอนกลิ้งเกลือกไม่ว่าในที่ใด ๆ ซึ่งเป็นที่สกปรกก็นอนได้ อย่างนี้จึงเรียกว่าทำกิริยาอาการเหมือนสุกรซึ่งมันนอนได้ทุกแห่งในที่ปฏิกูล จึงเรียกว่าผู้ดื่มได้ดื่มเลือด "สุกร" เข้าไปด้วยประการฉะนี้

เมื่อผู้ใดดื่มสุราแล้วเมามายส่งเสียงอื้ออึงฉาวเป็นที่รำคาญแก่เพื่อนบ้านใกล้เคียงหรือผู้ใกล้ชิด อย่างนี้เรียกว่าเป็นการกระทำผิดวัฒนธรรมในทางศีลธรรมอันดีของประชาชน ผู้อื่น

ย่อมรังเกียจผู้ดื่มสุรา แล้วชอบส่งเสียงอื้อฉาวเป็นที่เดือดร้อนรำคาญ บางคนเมื่อดื่มสุราเมาแล้ว นอกจากจะก่อเหตุวิวาทกันเองในคณะร่วมกันดื่มนั้นแล้ว ยังอาจพาลทะเลาะผู้อื่นและทะเลาะกับบุตรภรรยาอีกด้วย บางคนพาลทุบทำลายข้าวของของตนเสียหาย บางคนเมามายจนครองสติไม่อยู่ ทำกิริยาอาการตลกคะนองและหยาบโลนไม่มีความละอาย ซึ่งในขณะปรกติไม่เคยทำและทำไม่ได้ เช่นนี้ทำให้เด็กเล็กเห็นเป็นของขบขันและล้อเลียน ตลอดจนบางคนถูกกล่าวหาว่าเป็นบ้าบอ ผู้อื่นดูหมิ่นเหยียดหยาม ราคาของตนก็เสื่อมเป็นที่อัปยศอดสูแก่บุตรภรรยาและญาติมิตร บางคนเมาหมดสติเที่ยวล้มลุกคลุกคลาน ผ้าผ่อนหลุดลุ่ยถึงกับเปลือยกายในที่สาธารณะสถานและปรากฏแก่สาธารณชน โปรดลองหลับตานึกดูว่า ถ้าหากบิดามารดาหรือสามีภรรยาของท่านมีอันจะเป็นเช่นว่านี้ แล้วท่านไปประสพพบเห็นเข้า ท่านจะรู้สึกอย่างไร คงจะขายหน้าเขาแย่มิใช่หรือ ยิ่งกว่านั้น บางคนเมาหมดสติจมโคลน จมน้ำตายก็มี ซึ่งเป็นการตายที่ไม่น่าให้อภัยเลย

สุราเป็นของเสพติด ถ้าผู้ใดดื่มบ่อย ๆ แม้แต่เพียงเล็ก น้อยก็อาจติดได้และเพิ่มปริมาณมากขึ้น เมื่อติดสุราแล้วก็มีแต่ทางหายนะเท่านั้น หายนะอย่างไร คือผู้ดื่มต้องเสียเงินในในการซื้อหามาดื่มแม้ไม่ได้ซื้อหามาเอง ผู้อื่นก็เป็นผู้ซื้อมาให้ดื่ม หรือต้องใช้จ่ายในการผลิตมันขึ้น หากไม่ได้รับอนุญาตก็อาจถูกจับไปลงโทษ ตาม กฎหมายได้ดังกล่าว แล้วข้างต้น นอกจากนี้ เงินที่เราเสียไปในการซื้อหามาเปรียบเหมือนเราต้องเสียภาษีสุราให้แก่รัฐบาลแทนพ่อค้าหรือผู้ผลิต เพราะพ่อค้าย่อมบวกค่าภาษี ที่เสียให้รัฐบาล เข้าไปใน ราคา สุราที่ขายนั้นด้วย ดังนี้พ่อค้าผู้จำหน่ายหรือผู้ผลิตย่อมได้กำไรมาก แต่ผลตรงกันข้ามตกแก่ผู้ซื้อหรือผู้ดื่ม คือขาดทุนแต่อย่างเดียว เพราะให้โทษมากกว่าให้คุณ

ถ้าท่านถามคนที่ชอบดื่มสุราว่าเหตุใดจึงชอบ ผู้นั้นจะตอบด้วยเหตุผลของเขาดังเช่น เหตุผลของข้าพเจ้าซึ่งได้กล่าวไว้แล้วในคำนำข้างต้นนี้ ขอ ท่านได้โปรด พิจารณา ดูว่าเป็นการแก้ตัวหรือเปล่า แต่อย่างไรก็ดี บุคคลใดที่ได้กลับตัวภายหลังที่ได้กระทำผิด พลาดมา แล้วเช่น ข้าพเจ้านี้ท่านจะไม่

ให้อภัยบ้างเจียวหรือ ต่อไปนี้จะขออ้างเหตุผลของผู้ที่ใคร่จะดื่มสุรา ซึ่งท่านมักจะได้ยินได้ฟังอยู่เสมอมักจะร้องว่ามีโรคต่าง ๆ ประจำตัว ให้เมื่อยขบเส้นสายตึงแน่นเสียด กินอาหารไม่ได้ อ่อนเพลียไม่มีแรง นอนไม่ใคร่หลับ ฯลฯ เขาจึงต้องเสพสุราพอประทังโรคดังนี้ดูเหมือนสุราเป็นยาแก้โรค แต่ขอให้ท่าน พิจารณาว่า เหตุไฉนโรคเหล่านี้จึง มักเกิดแก่ผู้ติดสุรามากกว่าบุคคลที่ไม่ดื่มสุรา ถ้าบุคคลที่ไม่ดื่มสุราจะเป็นโรคเหล่านี้ก็คงจะเป็นโรคเดียวรายเดียว นี่หาเป็นเช่นนั้นไม่ ฉะนั้นขอให้พึงเข้าใจว่า สุรานั่นเองก่อโรคเหล่านั้นให้เกิด ตามตำราศรีรศาสตร์ คือวิชาว่าด้วยร่างกายของมนุษย์นั้น มนุษย์จะไหวกายไปมาได้ก็เพราะ ชิ้นมังสะอันขึง อยู่กับกระดูกเหนี่ยวเข้าและยืดออก ดุจสายใยหรือสายพานอันชักรูปหุ่นหรือตัวจักรให้กระดิกได้หรือหมุนได้ฉะนั้น เมื่อคนเสพสุราเป็นอาจิณ สุรานั้นก็จะทำให้ชิ้นมังสะกลายเป็นชิ้นมันเปลวซึ่งไม่สามารถเหนี่ยวเข้าและยืดออกได้เหมือน ชิ้นมังสะเหตุนั้นจึงทำให้ขัดตามข้อ บางคนเสพสุราแล้วอ้วน แต่อ้วนฉุ ๆ เนื้อไม่แน่นและไม่แข็งแรง ข้อนี้ใช่อื่นไกล เพราะชิ้นมังสะ

กลายเป็นชิ้นมันเปลวนั่นเอง บางคนหายใจหอบและเหนื่อยง่ายนั้นก็เพราะชิ้นมันเปลวเบียดทับหัวใจให้อ่อนกำลัง ฉีดโลหิตไปทั่วสรรพางค์กายได้ไม่เหมือนปรกติ หนักเข้าก็ต้องหยุดทำการ, หายใจไม่ออกถึงตายก็มี จึงไม่ควรเชื่อสนิทนักว่าอ้วนแล้วสบาย ข้อที่ว่าขัดไหวติงไม่สะดวกนั้นเพราะสุรานี้เอง

ข้อที่ว่าเมื่อยขบเส้นสายตึงแน่นเสียดนั้น ก็เพราะสุรานี้เองให้โทษ เมื่อโลหิตในลำเส้นเดินสะดวก เส้นสายก็เป็นปรกติ คนก็สบาย ในตำราศรีรศาสตร์ว่า หัวใจสูบฉีดโลหิตให้เดินไปตามเส้นทั่วสรรพางค์กาย เพื่อหล่อเลี้ยงร่างกายให้มีชีวิตอยู่ ถ้าท่านลองคลำดูจะรู้สึกว่าหัวใจเต้นตึก ๆ นั่นคือหัวใจสูบโลหิตกันเอง หัวใจและเส้นโลหิตเหล่านี้มีเส้นประสาทควบคุมอยู่ตลอดไป เส้นประสาทนี้คอยบังคับให้หัวใจเต้นแต่พอดี เปรียบเหมือนลูกตุ้มถ่วงไว้ ไม่ให้นาฬิกาเดินเร็วหรือช้าเกินกว่ากำหนด และเส้นประสาทนี้ป้องกันเส้นโลหิตไว้ไม่ให้เหยียดออกไปในที่บางแห่ง และไม่ให้ขดเข้าไปในที่บางแห่ง เพื่อบรรจุโลหิตไว้มากบ้างน้อยบ้างตามสมควร

แก่ที่นั้น ๆ เมื่อคนเสพสุราเข้าไปทำให้เส้นประสาทมึน ไม่อาจทำงานตามหน้าที่ เส้นโลหิตก็ไม่อยู่เป็นที่และโลหิตก็เดินไม่สม่ำเสมอ จึงเป็นเหตุให้ผู้นั้นเมื่อยขบเส้นสายตึงหรือแน่นเสียด บางคนเสพสุราแล้วมีผิวหน้าแดง ก็เพราะเหตุนี้เอง

ข้อที่ว่ากินอาหารไม่ได้ จึงต้องเสพสุราเพื่อให้กินข้าวได้นั้น ก็เพราะเหตุของสุรานั้นเอง ตามตำราศรีรศาสตร์นั้นว่าในกะเพาะอาหารมีเส้นโลหิตเล็ก ๆ บาง ๆ ทั่วไป เพื่อดูดรสอาหารที่ย่อยแล้ว ให้ซึมซาบไปตามเส้นโลหิตสำหรับหล่อเลี้ยงร่างกาย และในกะเพาะนั้นมีกรดชนิดหนึ่ง คือน้ำย่อย อาหารให้เป็นน้ำโลหิต ซึ่งสามารถไหลไปตาม เส้นโลหิต เมื่อคนดื่ม สุราเข้าไปมาก ก็ทำให้ฤทธิ์ของน้ำกรด หรือน้ำย่อยนั้นอ่อนลง และทำให้ผิวเส้นโลหิตหดหนาเข้า กะเพาะก็เสียอาหารที่กินเข้าไปก็ไม่ถูกย่อยให้ดี ชักบูดเน่า ทำให้เกิดลมพิษกองหนึ่งขึ้นในกะเพาะ เพื่อขึ้นมาตามช่องที่อาหารลงไป คอจึงแห้ง ลิ้นจึงเป็นฝ้า และเกิดการเบื่ออาหาร ไม่อยากบริโภค และบริโภคก็ไม่อร่อย กลืนไม่ค่อยลง มักจะอ้วก เขาจึงคิดทางแก้ โดยเสพสุราซ้ำเติม สุรานั้น

ก็กัดผ้าที่ลิ้นให้รู้รสอาหารได้บ้าง และแหวกลมพิษลงไปสู่กะเพาะ แต่ก็ทำให้เป็นโทษร้ายแก่กะเพาะดังกล่าวแล้วอีก คนจึงมักกล่าวว่าสุราทำให้กินอาหารได้ แต่ในทางแพทย์ ควรจะกินยาระบายท้องและยารักษากะเพาะ จึงจะหายโรคเช่นนี้ได้

ข้อที่ว่าอ่อนเพลียไม่มีแรงนั้น ก็ไม่ใช่เพราะเหตุอื่น สุรานี่เองทำให้เป็นเช่นนั้น อาหารที่ตกลงไปในกะเพาะ อาหารน้ำย่อยได้ย่อยเป็นน้ำแล้ว เส้นโลหิตก็ดูดรสให้ซึมเข้าไปในโลหิต เพื่อ หล่อเลี้ยง ร่างกาย คนจึงได้ มีกำลังมีแรง ของที่จัดว่าเป็นอาหารเป็นคุณ ประโยชน์แก่ร่างกายทั้งนั้น ส่วนสุราเป็นยาพิษให้โทษแก่ร่างกาย ดังกล่าวมาแล้ว หาใช่อาหารไม่ เมื่อซึมเข้าไปในโลหิต ก็ทำให้โลหิตที่เป็นคุณแก่ร่างกายต้องพลอยเสียไปด้วย คนที่ชอบเสพสุรามักเข้าใจว่าสุราผลิตขึ้นมาจากอาหาร มีคติว่าอาหารกินได้ไม่มีโทษดังนี้ เข้าใจผิดโดยแท้ จริงอยู่อาหารย่อมเป็นคุณ แต่เมื่อบูดเน่าแล้วกลับเป็นโทษ ฉะนั้นสุราซึ่งผลิตจากอาหารที่หมักดอง คือ อาหารที่เสียแล้ว ล่วงเวลามานานแล้วเช่นนี้ สุราจึงทำให้โลหิตเป็นพิษ ไม่อาจไปหล่อเลี้ยงร่างกายให้มี

กำลังให้มีแรงตามความประสงค์ของร่างกายได้ คนนั้นจึงอ่อนเพลีย แล้วคนนั้นก็เข้าใจผิดต่อไปว่าสุราแก้อ่อนเพลียได้ จึงเสพสุราเข้าไป ครั้นสุราทำให้เส้นประสาทมึนชา ไม่ค่อยรู้สึกอ่อนเพลีย หายขัดหายเมื่อย อนึ่ง สุราซึ่งมีแอลกอฮอล์กลั่นอยู่นั้นทำให้ศูนย์บังคับสมองสลบไป หัวใจจึงเต้นเหมือนนาฬิกาที่ไม่มีเครื่องบังคับ และขับโลหิตให้เดินเร็วไปพักหนึ่ง จึงทำให้รู้สึกมีกำลังมีแรง แต่ความจริงหาใช่กำลังไม่ เปรียบเหมือนคนขึ้นม้า ขี่ม้าควบไป จนม้าเหนื่อยแล้วก็วิ่งช้าลง คนขี่อยากให้ม้าวิ่งเร็วเหมือนเดิม ก็ตีด้วยแส้ ม้าเจ็บก็วิ่งเร็ว เข้าพักหนึ่ง แล้วก็ช้าลงอีก คนตีม้าอีกและบ่อย ๆ ม้าก็วิ่งช้าลงทุกที ข้อที่ม้าวิ่งเร็วขึ้นมิใช่ว่าได้กำลังมาเพิ่มขึ้น เป็นแต่ใช้กำลังที่มีอยู่ หรือ เหลืออยู่ เล็กน้อย เพราะ วิ่งมามากแล้ว ให้หนักขึ้นเท่านั้น ข้อนี้ฉันใด ผู้ที่เสพสุราและเมรัยหวังจะให้มีแรงโดยเสพซ้ำเข้าไปอีกก็ฉันนั้น ข้อที่ว่านอนไม่ค่อยหลับนั้นก็เพราะสุราเป็นเหตุอีก เพราะเวลาคนนอนหลับหัวใจเต้นช้าลงกว่าเมื่อตื่นอยู่ โลหิตเดินขึ้นศีรษะน้อย ครั้นดื่มสุราเข้าไป สุราทำอันตรายแก่สิ่งเหล่านั้นหมด เมื่อสุราทำให้เส้นประสาทมึนชา เพียงเพื่อมิให้รู้สึกตัวเท่านั้น หาใช่หลับสบายไม่

เมื่อตื่นขึ้นเขาจึงอ่อนเพลียหรือไม่สบาย ไม่เหมือนคนนอนหลับสนิท เมื่อตื่นขึ้นก็แจ่มใสมีแรง เพราะไม่ได้ดื่มสุรา

ข้อที่ว่าสุราแก้หนาวได้ ข้อนี้เพราะสุราทำให้เส้นประสาทมึนดังกล่าวแล้วและขับโลหิตให้แผ่ซ่านไป พักหนึ่งครั้นสิ้นฤทธิ์แล้ว กลับทำให้เตโชธาตุในกายหย่อนลงเสียอีก อันของที่แก้หนาวย่อมทำให้เตโชธาตุแรงขึ้น ส่วนสุราหาเป็นเช่นนั้นไม่ ลองดูด้วยปรอทก็รู้ได้ว่า เมื่อดื่มสุราเข้าไปแล้ว แม้จะรู้สึกว่าหายหนาวและอบอุ่นขึ้น แต่เตโชธาตุอ่อนลงดังนี้ คนเสพสุราจึงไม่อดทนต่อความหนาว ที่ถึงกับเรียกว่า "เปลี่ยวดำจับ" ก็มี จึงต้องหาของแก้ เห็นสุราก็เข้าใจว่าแก้ได้ จึงดื่มสุราซ้ำเข้าไป แต่ถ้าเขาจะใช้พริกนกหรือพริกไทยป่นละลายกับน้ำร้อน หรือน้ำชาที่กำลังร้อน ที่สุดน้ำร้อนเท่านั้นก็ยังดีกว่าสุรา

ผู้ที่ติดสุรา ถ้าเป็นผู้ที่อยู่ใต้บังคับบัญชาของหัวหน้า ๆ ย่อมไม่ไว้วางใจและเมตตาอารี ความก้าวหน้าในหน้าที่การงานย่อมสูญสิ้นไป เพราะหัวหน้าหรือผู้บังคับบัญชาไม่สนับสนุน ถ้าผู้ติดสุราเป็นผู้บังคับบัญชาหรือหัวหน้าของคนหมู่มาก ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาย่อมขาดความเคารพนับถือต่อหัวหน้า

มีแต่ติฉินนินทา จึงทำให้หน้าที่การงานนั้น ๆ เสียวินัยและระเบียบการงาน ซึ่งจะเป็นอันตรายต่อการงานนั้น ๆ อย่างยิ่ง บุคคลผู้ติดสุราจึงเป็นคนเสียชื่อเสียง เชาวน์ของผู้ที่ติดสุราย่อมว่องไวบ้าง เนือย ๆ บ้าง และทำให้ก้อนมันในสมองพิการ เชาวน์ของเขาจึงเนือยไป เพราะสุราขับโลหิตในสมองให้พล่านไปพักหนึ่ง แต่ไม่ค่อยรู้สึกตัวจึงทำเหตุให้ก่อทุกข์ เช่น ก่อการวิวาท เป็นต้น ครั้นโลหิตอ่อนลงเพราะพิษสุราอ่อนฤทธิ์ลงแล้ว ก็ทำให้สมองยิ่งเนือยลงไป หรือท่านจะเห็นผู้ที่ติดสุรานั้นแอลกอฮอล์มันเผาผลาญเส้นประสาทเสียป่นปี้ มีอาการมือไม้สั่นงก ๆ จะจับปากกาเรียนหนังสือ หรือจะยกแก้วสุราขึ้นดื่ม ดูช่างลำบากยากเย็น เพราะมันสมองปั่นป่วน ประเดี๋ยวซึม คือ เนือย ประเดี๋ยวพลุ่งพล่าน จนไม่สามารถจะประกอบกิจการในหน้าที่ให้เรียบร้อยถูกต้องได้ ซึ่งบุคคลผู้นั้นเมื่อยังมิได้ติดสุรามีความประพฤติเรียบร้อยและมีคุณวุฒิดีมาก คือมีวิชาความรู้ปราชญ์เปรื่อง เป็นที่เชื่อถือ และ เคารพ นับถือของผู้อื่นเป็นอันมาก ครั้นมาติดสุราจนมีความประพฤติผิดไปเหมือนคนละคนเช่นนั้น คุณวุฒิและความสามารถในหน้าที่ การงาน และความ เชื่อถือ ของผู้อื่นย่อมเสื่อมทรามและ

หมดความนิยมนับถือ ดังนี้ จึงเห็นได้ว่า สุราเป็นศัตรูของความดี เป็นศัตรูของวิชาการและเชาวน์ปัญญาทั้งหลาย หากติดสุราจนไม่สามารถจะละทิ้งได้ตลอดเวลา ๒๔ ชั่วโมง เข้าใกล้ก็เหม็นกลิ่นสุรา บุคคลผู้นั้นในทางการแพทย์ว่า เป็น "โรคพิษสุราเรื้อรัง" คนที่เป็นโรคพิษสุราเรื้อรังนี้ เมื่อเห็น "ธงแดง" หรือ "ป้ายแดง" ซึ่งบอกว่าเป็นร้านจำหน่ายสุราของรัฐบาลเท่านั้น ก็มีอาการกระอักกระอ่วนจะอาเจียรออกมาให้จงได้ แลผู้นั้นจะสมัครเข้าทำงานที่ไหน เขาจะไม่รับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าสมัครเข้ารับราชการ ก็จะเข้าไม่ได้เป็นอันขาด เพราะผู้นั้นต้องมีใบตรวจโรคของแพทย์ ผู้ที่เป็นโรคชนิดนี้แพทย์ไม่รับรองให้ เช่นเดียวกับโรคที่ร้ายแรงอื่น ๆ คือ วรรณโรคเป็นต้น โรคพิษสุราเรื้อรังนี้จะเป็นสมุฏฐานแห่งโรคอัมพาต หรือ โรคเส้นประสาทพิการ โรคอัมพาตนั้น คือทำให้มือตาย เท้าตาย หรือลิ้นตายพูดไม่ได้ ต้องนอนอยู่นิ่ง ๆ ซึ่งเป็น เรื่องที่ทรมานทรกรรมมิใช่น้อย ส่วนโรคเส้นประสาทพิการนั้น คือ ทำให้สติ

พื้นเพื่อนไม่สมประกอบและอาจถึงกับวิกลจริตในที่สุดได้ นี่คือผลแห่งการติดสุรา, ที่ร้ายที่สุดก็คือ สิ้นสติถึงกับเส้นโลหิตในสมองแตกตาย

บางคนกล่าวอ้างว่าเหตุที่ต้องดื่มสุราก็เพื่อสังคม ข้อนี้ก็ไม่เห็นมีความจำเป็นอะไร ท่านคงจะได้เคยกระทำหรือเคยเห็นในเรื่องที่พอเพื่อนมาหาก็ยกสุราเข้ามาตั้งเป็นของรับแขกแทนที่จะเลี้ยงด้วยอาหารอย่างอื่น เช่น น้ำชา กาแฟ เป็นต้น จริงอยู่ในสังคมชั้นสูง เมื่อมีงานสโมสรสันนิบาตหรือในสังคมชั้นกลางก็ตาม มักจะจัดสุราเป็นเครื่องดื่มสำหรับแขกในงานนั้นด้วยเสมอ ทั้งนี้ เป็นธรรมเนียมสากลนิยม เพียงมีไว้เป็นพิธีและให้ผู้ที่ไปในงานได้ดื่มเป็นพิธี เช่น ดื่มเวลากล่าวคำอวยพร เป็นต้น แต่ถ้าท่านจะไม่ดื่มสุราเลยหรือเพียง "จิบ" เป็นพิธี ตามความมุ่งหมายของสังคมซึ่งเขามิได้มุ่งให้ทุกคนดื่มอย่างขนาดหนัก ก็คงไม่มีใครว่าท่านหรือบังคับท่านให้ต้องดื่ม บางคนสงสัยว่าก็เมื่อเห็นว่าสุราเป็นของชั่วให้โทษแก่ตนเองและให้โทษแก่สังคมหากดื่มมันจนเมามายจนก่อให้

เกิดความเสียแล้ว เหตุใดรัฐบาลจึงสนับสนุนและต้มกลั่นออกจำหน่ายเสียเองเล่า ข้อนี้ขอตอบว่ารัฐบาลที่ดีย่อมต้องปฏิบัติตามมติมหาชน โดยเหตุที่ประชาชนส่วนมากยังนิยมดื่มสุรา หากห้ามมิให้ประชาชนดื่มสุราหรือผลิตมันขึ้นอย่างเด็ดขาดแล้วย่อมทำไม่ได้, กลับเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนลักลอบผลิตยิ่งขึ้น ตัวอย่างเช่นนี้ได้เคยปรากฏมาแล้วในบางรัฐของประเทศสหรัฐอเมริกา ได้ห้ามไม่ให้ประชาชนผลิตและดื่มสุรา ในที่สุดก็ทำไม่สำเร็จ ต้องอนุญาตให้ผลิตและดื่มได้ ในประเทศไทยก็เช่นเดียวกัน เพราะความต้องการของประชาชนยังนิยมดื่มสุราอยู่ รัฐบาลจึงได้ต้มกลั่นสุราและควบคุมเสียเอง หากผู้ใดผลิตสุราโดยไม่ได้รับอนุญาตจากรัฐบาล แม้แต่ทำน้ำตาลเมาหรือน้ำขาวก็ไม่ได้และมีความผิดต้องระวางโทษตามกฎหมาย, รัฐบาลไม่ห้ามที่จะมีไว้เพื่อครอบครองหรือดื่ม หากสุราหรือเมรัยนั้นได้ผลิตขึ้นโดยถูกต้องตามกฎหมาย เว้นแต่เมื่อดื่มแล้วเมามายจนไปกระทำผิดขึ้น ก็ต้องได้รับโทษ

สรุปแล้วโทษของการเสพสุราและเมรัยนั้น ในพระบาลีท่านแสดงไว้ตรงกันเป็น ๖ สถาน คือ

๑. เป็นเหตุให้เสียทรัพย์

๒. เป็นเหตุก่อวิวาท

๓. เป็นเหตุเกิดโรค

๔. เป็นเหตุเสียชื่อเสียง

๕. เป็นเหตุประพฤติมรรยาทที่น่าอดสู

๖. ทอนกำลังปัญญา ตามซึ่งได้บรรยายมาแล้วข้างต้นนี้ และเมื่อได้พิจารณาถึงของที่ก่อให้เกิดความมึนเมาแล้วทำให้เสื่อมเสียความผาสุขของร่างกาย และเสียความดีเป็นใหญ่ ก็เห็นว่ายังมีของอีก ๒ สิ่ง คือ ฝิ่นและกัญชา หรือของเมาอย่างอื่น ซึ่งควรจัดอนุโลมเข้าเป็นของต้องห้ามตามสิกขาบทคำรบ ๕ นี้ได้ เมื่อครั้งพุทธกาลของเหล่านี้ยังไม่มีใครรู้จักใช้ในประเทศนั้นจึงมิได้กล่าวถึง แต่พระบรมศาสดาได้ทรงบัญญัติไว้เป็นกลาง ๆ ว่า สิ่งใดที่พระองค์มิได้ทรงห้ามไว้ก็ดี หรือไม่ได้ทรงอนุญาตไว้ก็ดี ถ้าอนุโลมเข้า

ของที่ห้ามไว้ก็ห้ามไม่ให้ปฏิบัติ ถ้าอนุโลมเข้าข้างที่ไม่ได้ห้ามไว้ ก็อนุญาตให้ปฏิบัติได้

ขอหวน มา กล่าว ถึง เรื่องโทษ ของ การ เสพ สุรา ต่อไป แอลกอฮอล์ไม่ใช่อาหารและไม่ได้สร้างเซลล์ของร่างกาย แต่เมื่อท่านทำงานออกแรงโดยธรรมดา ท่านย่อมใช้ไขมันซึ่งเก็บอยู่ในร่างกาย ถ้าท่านดื่มสุราจะบังเกิดกำลังอันรวดเร็ว ทำให้ไขมันในร่างกาย ทิ้ง อยู่เปล่า และ ร่างกาย ก็ กลายเป็นอ้วนดังกล่าวมาแล้วข้างต้นว่า ชิ้นมังสะกลายเป็นชิ้นมันเปลวนั่นเอง ที่นี้ปัญหา ว่า แอลกอฮอล์ เปลี่ยนเป็น น้ำตาลใน การย่อยหรือไม่ ข้อนี้ขอตอบว่าไม่เปลี่ยน แต่แยกออกจากน้ำและคาบอนไดอ๊อกไซด์และไม่มีน้ำตาลเลย ปัญหาอีกเรื่องหนึ่งก็คือว่า สุราเป็นสิ่งที่สืบนิสัยหรือไม่ ข้อนี้ในทางแพทย์เห็นว่าไม่เป็นการสืบนิสัย บุตรอาจเป็นคนไม่ชอบดื่มสุรา แม้บิดามารดาจะเป็นโรคพิษสุราก็ตาม

ทีนี้มาถึงปัญหาว่า ท่านจะทำอย่างไรจึงจะไม่เป็นผู้ต้องดื่มสุราหรือขณะนี้ดื่มสุราแต่ใคร่จะเลิกการดื่มนั้นเสีย ในเรื่องนี้ขอตอบว่า เป็นเรื่องของอำนาจใจเป็นใหญ่ บางคน

อดดื่มสุราได้ในระหว่างเข้าปริมพรรษา ๓ เดือน โดยไม่แตะต้องเลย ครั้นพ้น ๓ เดือนนั้นแล้วก็กลับดื่มอีก เช่นนี้เห็นจะไม่ใช่เรื่องอื่น นอกจากแสดงว่าจิตใจของท่าน ผู้นั้นก็สามารถหักห้ามได้ในชั่วระยะเวลาหนึ่ง แต่ถ้าหากท่าน ผู้นั้นจะเลิกดื่มเสียเลยก็คงกระทำได้เป็นแน่ เว้นแต่ว่าไม่ทำจริง ๆ คือไม่เคยคิดจะเลิกนั่นเอง ต่อไปนี้เป็นกติกาสำหรับผู้ที่ประสงค์จะเลิกดื่มสุราโดยเด็ดขาดหรือไม่ดื่มสุราเลย

(๑) จะไม่ยอมจ่ายเงินเลย สำหรับเป็น ค่าใช้จ่ายในการซื้อสุรามาเก็บไว้ สำหรับ บ้าน หรือ สำหรับ เพื่อน ฝูง เป็นอันขาด แม้เพื่อนฝูงจะมาเยี่ยมเยียนก็จะไม่ซื้อสุรามาเป็นของรับแขกจะขอยอมให้ถูกเรียกว่าเป็นคนเหนียวแน่น เว้นแต่จะมีงานสังคมขึ้นในบ้าน เช่น งานทำบุญต่าง ๆ ก็จะซื้อมาบ้างเพื่อการสังคมตามแบบธรรมเนียมนิยม

(๒) แม้ผู้ใด จะ ชัก ชวนให้ ดื่ม สุราโดยวิธีใด ๆ ก็ตามหากขัดไม่ได้ก็เพียงแต่ "จิบ" เป็นพิธี มิให้ผู้นั้นเสียน้ำใจเท่านั้น การจิบนั้น ก็เพียงริมฝีปาก แตะ กับปากแก้วเท่านั้น

(๓) ถ้าหากสามารถจะทำได้ จะให้มีน้ำพระพุทธมนต์เพื่อดื่มในพิธีของงาน ทำบุญ หรืองาน สังคมแทน การดื่มสุรา

ก่อนที่จะขอจบคำบรรยายในเรื่องนี้ ใคร่ขอนำพุทธ-วจนะมากล่าวในที่นี้ ดังนี้ :—

"สัจเจนกิตติปัปโปติ" แปลว่า คนได้เกียรติ (ชื่อเสียง) เพราะความสัตย์ เมื่อตั้งจิตอธิษฐานไว้แล้วหรือกล่าววาจาไว้แล้วว่าจะเลิกดื่มสุราอย่างเด็ดขาด แล้วก็เลิกได้จริง บุคคลผู้นั้นย่อมรักษาความสัตย์ไว้ได้และชื่อเสียงย่อม ปรากฏ "สัจจัง เว อมตา วาจา" แปลว่าความสัตย์จริงสิ่งเดียวเป็นวาจา ที่ไม่รู้ จัก ตาย และ ผล ตรง กัน ข้าม คือ "อภูตวาที นิรยังอุเปติ" แปลว่าคนพูดไม่จริง ย่อมเข้านรกดังนี้ อย่างไรก็ตาม หากท่านประสบความผิดพลาดในการดื่มสุรามาแล้ว จะโทษ ผู้อื่นไม่ได้ทั้งนั้น มันเป็นโทษของท่านเองที่ดื่มสุรา เพราะฉะนั้น โปรดพิจารณาตนเองด้วยความมีสติ อันนำมาซึ่งความผาสุก เพราะผู้ประมาทแล้วเหมือนคนตายแล้ว ดังพุทธวจนะซึ่งว่า "เย ปมัตตา ยถามตา" นั้นแล

พิมพ์ที่

โรงพิมพ์
ข่าวทหารอากาศ

นาวาอากาศโท หิรัญ ดวงนิล
กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ ดอนเมือง กรุงเทพมหานค
ผู้พิมพ์และผู้โฆษณา พุทธศักราช ๒๕๑๗